

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
Pedagogická fakulta
Katedra hudební výchovy

Klavírní trio v české komorní hudbě

Bakalářská práce

Vedoucí práce:

Jiří Tomášek

Oponent:

Doc. Marka Perglerová

Vypracovala:

Markéta Pichlíková

Praha 2011

Autorský abstrakt

Cílem této práce je zmapovat historii klavírního tria, komorního ansámblu, který od počátků svého vzniku žije ve stínu svého vyspělejšího druhu - smyčcového kvarteta a snad v žádné literatuře mu ještě nebylo věnováno tolik pozornosti jako právě zmíněnému kvartetu. Dále podrobněji rozebrat a přiblížit čtenářům vznik a osudy nejvýznamnějšího takto koncipovaného souboru v Čechách a vypracovat přehled současných klavírních trií působících na české hudební scéně, blíže tyto soubory charakterizovat a nabídnout čtenářům informace o jejich složení, působení a koncertní činnosti.

V první části bakalářské práce se zastavíme u prvních počátků komorní hudby, jejího vývoje a významu vůbec. Nahlédneme do historie tria, jež se stalo označením druhu komorní tvorby, která vývojově vychází z triové sonáty a je hlavním komorním druhem období baroka. Po éře triových sonát pro nejrůznější nástrojová obsazení se setkáváme s jeho dnešní podobou v období klasicismu, kdy se tento typ klavírního tria ustaluje zejména ve skladbách J. Haydna, W. A. Mozarta a L. v. Beethovena. Romantičtí představitelé pak využívají této formy pro vyjádření svých nejniternějších pocitů a dávají tak svým pojetím žánru nový rozměr. Vývojem přes tato období se dostaneme do 20. století, ve kterém i komorní hudba, stejně jako jakékoliv jiné umění, reaguje na události své doby. Kapitola je zakončena nejvýznamnějšími díly českých autorů minulého století a výčtem autorů soudobých.

Druhá část práce je věnována ansámblu, jenž nese název České trio. V úvodu této kapitoly jsou uvedeny důležité okolnosti, za kterých trio vzniklo, a historie souboru, se kterou jsou úzce spjata jména předních českých interpretů. Další část popisuje vývoj tria za dob působení nezapomenutelné osobnosti a legendy Josefa Páleníčka a závěr kapitoly patří současnému Českému triu, kde se čtenář nejprve blíže seznámí s jeho jednotlivými členy, o samotném působení souboru se pak dozvíme z rozhovoru s Danou Vlachovou, současnou členkou tria.

Závěrečnou kapitolu práce tvoří přehled současných českých klavírních trií, jimiž jsou: Smetanovo trio, Guarneri trio, Kubelíkovo trio, ArteMiss trio, Moravské klavírní trio, Kinský trio, Eben trio, Orbis trio, Art trio Praha.

Stručně jsou popsáni jednotliví členové, charakteristika ansámbľů a jejich koncertní činnost.

Author's precis

The aim of this thesis is to survey the history of piano trio, a chamber ensemble, which has since its very beginnings existed in the shadow of more famous string quartet. No works of literature seem to pay as much attention to the piano trios as to the string quartets. It is also appropriate to analyse the origin and history of the oldest ensemble of this type in Czech, to introduce a list of other contemporary piano trios in our country and give some additional information about them such as short biographies of their members, their history and their concert tours.

The first part of this work deals with the origin of chamber music, its development and significance. We will describe a trio as a kind of chamber music composition which has developed from trio sonata and is one of the major types of baroque music. After this era of composing for various groups of three instruments, there comes the standardization of a classical piano trio constitution which has remained the same ever since. The most contributing to the process of its formation were the works of J. Haydn, W. A. Mozart and L. v. Beethoven. Romantic composers use this genre to express their innermost feelings and add to it an entirely new point of view. After this period we get to the 20th century, the time when all all kinds of arts, including chamber music, reflect the contemporary events. The chapter is concluded with the list of the most influential works of 20th century Czech composers and some up-to-date compositions.

The second chapter is devoted to the Czech trio ensemble. At the beginning, the origin, history and the famous members of the Czech trio are presented. After this introduction we go through the development in the era of the unforgettable person and legend Josef Páleníček. At the end, the reader is familiarized with the contemporary members of the ensemble and its activities which have been talked over during the interview with Dana Vlachová, one of the members.

The last chapter deals with today's Czech piano trios. These are: Smetana trio, Guarneri trio, Kubelík trio, ArteMiss trio, Moravian piano trio, Kinsky trio, Eben trio, Orbis trio and Art trio Prague. At each of these, there is

a brief biography of the members, the characteristics of the trio and its concert activities.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Klavírní trio v České komorní hudbě vypracovala samostatně, s použitím uvedených pramenů a literatury.

V Praze.....

Podpis.....

Poděkování

Za spolupráci a pomoc při vypracování Bc. práce děkuji:

Panu profesorovi Jiřímu Tomáškoví za odborné vedení, cenné připomínky a za vstřícný přístup. Velmi děkuji také paní profesorce Daně Vlachové, která mi věnovala svůj čas, pomohla mi lépe se zorientovat v dlouhé a často velmi nejasné historii Českého tria a poskytla mi o něm nejpodstatnější informace a všem členům uvedených klavírních trií, kteří ochotně odpovídali na mé otázky.

Obsah

Úvod.....	9
Historie komorní hudby a klavírního tria.....	11
Počátky vzniku komorní hudby.....	11
Vývoj tria v období baroka.....	13
Trio v období klasicismu.....	15
Vývoj klavírního tria v období romantismu.....	18
Komorní hudba a klavírní trio ve 20. století.....	22
České trio.....	27
Okolnosti vzniku Českého tria.....	27
Historie souboru.....	28
Josef Páleníček a trio za jeho éry.....	29
Současné České trio.....	34
Současná klavírní tria na české hudební scéně.....	39
Smetanovo trio.....	39
Guarneri trio.....	40
Kubelíkovo trio.....	42
ArteMiss trio.....	43
Moravské klavírní trio.....	44
Kinsky trio.....	45
Eben trio.....	46
Orbis trio.....	47
Art trio Praha.....	48
Závěr.....	50
Bibliografie.....	51
Přílohy.....	54

Úvod

Je všeobecně známou pravdou, že naše doba je doslova protkána nejrůznějšími druhy hudby a můžeme se s ní setkávat téměř na každém kroku. I tak se ale často stává, že přijdete na koncert komorní hudby a ještě než se zaposloucháte do skladby, cítíte, že vám k opravdovému uměleckému zážitku cosi chybí. Když si uvědomíte, co vás ruší, přestanete hudbu vnímat, začnete se rozhlížet kolem sebe a s údivem zjišťujete, že jste na koncertě, až na pár výjimek, téměř sami.

Vzhledem k počtu návštěvníků je komorní hudba mezi ostatními hudebními obory stále „Popelkou“. Mnoho lidí ji považuje za těžké a nepřístupné umění, jemuž rozumějí většinou jen znalci nebo lidé, kteří komorní hudbu sami pěstují. Ale právě komorní soubory u nás existovaly a těšily se velké oblibě téměř na každém šlechtickém sídle už v době klasicismu. V minulosti komorní hru pěstovala a pěstuje dodnes většina vynikajících sólistů, značný počet orchestrálních umělců a pedagogů.

Klavírní trio, jemuž je práce věnována, je jedním z mnoha druhů komorní hudby. Rozhodla jsem se využít studia ve třídě profesora Jiřího Tomáška, bývalého člena Českého tria, a profesorky Dany Vlachové, současné členky téhož souboru, k podrobnějšímu zmapování historie klavírního ansámblu a jeho vývoje.

Zajímavé otázky vyvstávají, pokud se začneme zajímat o to, kde se komorní hudba jako taková vlastně vzala? Jak vzniklo právě klavírní trio? Kam až sahá jeho historie a jak se v průběhu let měnilo jeho pojetí a s ním i repertoárové zaměření? Na tyto a další otázky dá čtenářům odpovědět první část bakalářské práce, která se zabývá vývojem tria od jeho kořenů až po současnost.

Druhá část je vyhrazena jednomu z nejvýznamnějších českých souborů tohoto druhu - Českému triu. Klavírní trio s názvem „Česká“ působí na naší hudební scéně déle než století. Jejich obsazení a délka trvání byla různá a vždy byla spojena s významnými postavami českého interpretačního umění. Současnému Českému triu, jednomu z předních českých ansámbků, předchází dlouhá historie, datující svůj počátek již v roce 1897.

V závěrečné části práce se pak seznámíme s dalšími zajímavými hudebními osobnostmi a takto koncipovanými soubory současné doby.

Důvodem této práce je snaha nabídnout čtenářům, zejména těm mladším, poznat celé generace našich špičkových instrumentalistů a přinést pokud možno něco nového, aby je tyto řádky alespoň trochu obohatily. Zatímco o nejvýznamnějších smyčcových kvartetech ví každý, kdo se o klasickou hudbu trochu zajímá a není těžké si o nich něco zjistit, klavírní trio může být v tomto směru pro mnoho lidí vyplutím do vod neznámých. Diplomová práce se zdála být nejvhodnějším prostředkem pro můj záměr.

Historie komorní hudby a klavírního tria

Počátky vzniku komorní hudby

Komorní hudba znamenala v minulosti zcela jiné umění, než jaké znamená dnes. Předhistorii komorní hudby datujeme přibližně od druhé poloviny 16. století. Jejím rodištěm byla Itálie, kde podobně jako v jiných evropských zemích, tehdy sloužila hudba převážně k náboženským účelům, oslavovala božskou velikost, povznášela mysl věřících a hrála se a poslouchala výhradně v kostele.

Vedle ní však žila i jiná hudba, hudba lidová, hudba, kterou vytvářeli prostí lidé, jejichž výtvořiny postrádaly ono božské poslání, a proto ani nebyly zapsány. To však lidové hudbě neubíralo na oblibě, naopak její vývoj ovlivnil vznik a další vývoj tzv. hudby umělé, která našla své místo především u bohatých italských šlechticů, kteří si začali zvat zpěváky a hudebníky na nejrůznější dvorní slavnosti. Pořádali pro vznešené hosty domácí koncerty, zakládali vlastní hudební kapely a umělce zahrnovali svou přízní.

Nové prostředí, ve kterém se tak hudba ocitla, od ní začalo požadovat i jiné služby. Skladatelům nezbývalo než se stále více přizpůsobovat vkusu a způsobu života bohatých mecenášů. Postupně se rodilo nové hudební umění, které dostalo název „musica da camera“. Původ slova „camera“ se nám asi nepodaří zjistit úplně přesně a jak slovo dokáže být mnohoznačné, i v tomto případě existovalo pro výraz „camera“ více výkladů. Podle některých tento název příslušel hudbě provozované na náklady šlechtické komory, tedy soukromé pokladny. Rovněž pravděpodobný výklad je ten, že pozdně latinský výraz „camera“ znamená v češtině „pokoj“, nebo můžeme říci malý hudební salón, kde se tato nová hudba začala pěstovat. Rovněž můžeme výraz „musica da camera“ přirovnat k právníckému výrazu „in camera“, používaném v případě, zasedá-li soud neveřejně.¹

---

¹ BŘEŠŤÁK, Václav. *Poznáváme komorní hudbu*. 1. vydání. Praha : Státní hudební vydavatelství, 1963.

Komorní hudba byla tedy ve svých počátcích umění šlechtěné ve dvorních salónech a jakási domácí neveřejná produkce před nepočetným obecnstvem, která na svém počátku využívala pouze vokálních skladeb. Tento nový druh hudby sami skladatelé nazvali „cantata da camera“, jejíž název můžeme rovněž odvodit a to z italského „cantare“, což znamená „zpívati“.

Další podobou komorní hudby, s níž se setkáváme kolem roku 1600, byla „sonata da camera“. Výraz „sonáta“ se začal používat nejprve k odlišení instrumentální skladby od vokální. Tato forma tedy nemá nic společného s klasickou sonátovou formou, která se jako taková vyvíjela až s instrumentální hudbou baroka a předklasicismu. Tento název „sonáta“ pochází z italského „sonare“ (= hráti) a označovala se jím hudba „hraná“, čili skladby instrumentální, nástrojové.

Od počátku 17. století se dějí s hudbou převratné změny. Skladatelé hledají něco nového, co by osvěžilo a rozmnožilo jejich výrazové prostředky a obracejí se zejména k nástrojové hudbě, jež dosud žila ve stínu pěveckého umění. K tomu přispívá velký rozvoj smyčcových nástrojů - houslí, violy a violoncella v dílnách geniálních houslařů –Amatiho, Stradivariho a Guarneriho.

Vznikají doposud nejlépe znějící hudební nástroje a rozvíjí se zároveň nejen orchestrální literatura, ale také komorní hra. A tak souběžně s vrcholícím pěveckým uměním vzniká nová doba instrumentální hudby.²

Dalším důležitým mezníkem ve vývoji komorní hudby je sdružení „Florentská camerata“, jejíž název opět připomíná komorní hudbu, tentokrát mu ale rozumějme ve smyslu umělecká skupina mající společný program.

Byla to skupina skladatelů, básníků a hudebních teoretiků působících ve Florencii od roku 1573, kteří navázali na požadavky antického dramatu a jejich „vynález“ dostal název opera. Tato opera znamenala již na svém počátku spojení různých druhů umění – hudby, básnictví, dramatu, tance, jevištního pohybu - na němž se podíleli sóloví pěvci, sbor a orchestr.

---

² BŘEŠŤÁK, Václav. *Poznáváme komorní hudbu*. 1. vydání. Praha : Státní hudební vydavatelství, 1963.

Rozhodující krok k velké barokní opeře pak učinil italský skladatel Claudio Monteverdi operou „Orfeo“, která se mimo jiné vyznačuje svojí dramatickostí a její bohatá instrumentace byla považována za zlomovou. Je raným příkladem kompozice, v níž začaly být jednotlivým hlasům přiřazovány co nejrozmanitější hudební nástroje, ve prospěch intenzity zvukových barev. Monteverdi použil 15 viol, 4 flétny, 4 trubky, 5 pozounů, 2 cembala, harfu, 2 malé varhany atd., a jako první zde použil v orchestru housle. Do 17. stol. předepisovali skladatelé přesná obsazení orchestru jen zřídka. Orfeo je zlom, od kterého se barva zvuku stávala stále více součástí kompozičního záměru.³

Opera byla tedy hudební útvar, který měl od počátku vyhraněně světský charakter a tak se stalo, že byla na světě již druhá světská hudba. Na rozdíl od komorní hudby byla ale operní představení od počátku veřejná a účastnilo se jich početné obecnostvo. Tato nová světská hudba zapříčinila, že „sonáta da camera“ přestala být zvláštní svou světskostí a stále více byla považována za hudbu soukromou a domácí. Úloha tohoto „domácího“ umění se projevila nejzřetelněji v počtu hráčů. Jednalo se o malé skupinky zpěváků nebo instrumentalistů, které se dovedly přizpůsobit akustickému prostředí malých komnat. A to je jedna z důležitých vlastností komorní hudby, která je příznačná pro toto umění dodnes. Také používání malého obsazení mělo své důsledky. Každému členu souboru patřil jeden samostatný hlas. Když pak na začátku 18. století přibývalo orchestrů, v nichž hrálo jeden hlas několik houslistů nebo violistů, začala se komorní hudba více osamostatňovat a jevila se nyní jako pravý opak hudby orchestrální, a to nejen co do zvukové síly, ale i obsahu hudby a ve způsobu interpretace.⁴

Vývoj tria v období baroka

Konečně se dostáváme k samotnému slovu „trio“, jež se stalo označením druhu komorní tvorby, která vývojově vychází z tzv. „triové sonáty“ a je hlavním komorním druhem období baroka.

Triová sonáta je hudební forma pro tři hlasy – dva imitační vrchní hlasy a generálbasový doprovod. Protože ale bas býval pro své zvýraznění podpořen

---

³ SMOLKA, Jaroslav, et al. *Dějiny hudby*. Brno : TOGGA agency ve spolupráci s Českým hudebním fondem o. p. s., 2001.

⁴ BŘEŠŤÁK, Václav. *Poznááme komorní hudbu* 1. vydání. Praha : Státní hudební vydavatelství, 1963.

ještě jedním hudebním nástrojem, hráli tuto triovou sonátu čtyři hudebníci. Standardní obsazení tvořily dva vyšší sólové nástroje, kterými byly většinou housle (také 2 flétny, hoboje nebo violy), jeden hlas continuový, prováděný vždy jedním nástrojem basovým, většinou cello (také viola da gamba nebo basová loutna) a generálbasové cembalo. Hlavními tvůrci těchto triových sonát byli A. Corelli, D. Buxtehude (op. 1, 2), G. F. Händel (op. 2, 3), J. S. Bach (Hudební oběťina), G. B. Pergolesi, G. B. Sammartini.

Později přenesl tuto triovou sonátu J. S. Bach na varhany, kde pravá ruka plnila funkci prvního vrchního hlasu, levá ruka druhého vrchního hlasu a pedál zastával hlas basový. Dále na sonátu pro jeden melodický nástroj (flétna nebo housle) a cembalo se dvěma obligátními hlasy, kterou můžeme považovat za předchůdce klasického dua a konečně na sonátu pro jeden melodický vrchní hlas (housle, flétna, gamba), cembalo, jež zastávalo funkci druhého vrchního hlasu a continuové violoncello, které tvořilo hlas basový. Typ sonáty s tímto nástrojovým obsazením se objevuje poprvé již kolem roku 1760 a můžeme jej považovat za předchůdce dnešního klavírního tria.

Na počátku druhé poloviny 18. století se pak ještě objevuje typ tzv. orchestrálního tria. Reprezentuje jej např. tvorba J. Stamitze (1717 – 1757) „Orchestrální tria Op. 1 pro dvoje housle a bas“, nebo tvorba J. Myslivečka (1737 – 1781). Zvláštností tohoto orchestrálního tria bylo obsazení, které mohlo být jak komorně sólistické tak i vícenásobně orchestrální.⁵

Bachova triová sonáta pro housle, cembalo a violoncello pak brzy prochází dalšími obměnami, které jsou nepochybně úzce spjaty s vývojem klavíru.

Díky zdokonalování nástroje vzrůstal také význam klavírní skladby a jeho užití v nejrůznějších skladbách. Tzv. kladívkový klavír se vedle obou starších druhů objevuje ve 20. letech 18. století. Jeho dynamicky pružný tón byl proti ušlechtilému zvuku starších typů zprvu velice zvučný, proto zpočátku pronikal zvolna a spíše v menších skladebných formách, rychleji pak získával své oblíbenosti v koncertech. Po r. 1728 se stavebním i mechanickým zdokonalováním stává tón klavíru barevně poddajnějším a zpěvnějším a nabývá velké převahy nad svými

---

⁵MICHELS, Ulrich. *Encyklopedický atlas hudby*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2002.

předchůdci. V 70. letech 18. století, kdy se vyhranily dva dokonalé způsoby mechaniky – anglický a vídeňský, získává svou dnešní podobu a v triu definitivně nahrazuje cembalo.

Zde konečně začínáme hovořit o klavírním triu, které se od triové sonáty odpoutalo teprve tehdy, když se začala omezovat a postupně zanikla generálbasová praxe a které představuje další větev tria jako druhu komorní tvorby. Nejběžnější je sestava houslí, klavíru a violoncella, zároveň se ale ve funkci melodických nástrojů často ocitají dvojice flétna – violoncello, flétna – fagot, klarinet – housle, klarinet – viola, atd., které se stávají rovnocenným partnerem klavíru.

S typem klavírního tria s takto rozmanitým využitím nástrojů se setkáváme zejména ve skladbách J. Haydna, W. A. Mozarta a M. Clementiho. Z hlediska formy začíná v té době převládat sonátový princip. Koncertní vedení hlasů ustupuje tematické práci vrchních melodických hlasů, komplexní melodické myšlení nahrazuje generálbas.

Na sklonku 18. století se v italském, francouzském a německém okruhu setkáváme se snahou o další obměnu tohoto složení a začínají se objevovat různě koncipovaná smyčcová tria.⁶

Sestava houslí, violy a violoncella se stává standardním obsazením a rovněž získává na své oblibě, nicméně, výrazný typ klavírního tria nepřestává být jedním z hlavních druhů komorní hudby a tyto dva komorní druhy se dále vyvíjejí a existují vedle sebe.

Trio v období klasicismu

Typ klavírního tria se pak ustaluje zejména ve skladbách Josefa Haydna (1732 – 1809), nejstaršího z mistrů tzv. Vídeňského klasicismu, který je teprve považován za opravdového zakladatele komorní hudby. Složil neobvykle velký počet komorních skladeb, který zastínil jeho předchůdce nejen množstvím, ale hlavně dokonalostí umělecké formy.

---

⁶ MICHELIS, Ulrich. *Encyklopedický atlas hudby*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2002.

Ocitáme se v době, kdy se instrumentální hudba vzdává slova, důležitého prostředku, který ji činil srozumitelnou a skladatelé hledají nějakou náhradu, nové postupy, aby podpořili výrazovou sdělnost své hudby. Klasický instrumentální sloh přináší do hudby jiný výraz i jiného ducha. Hudba jakoby se prosvětlí a projasní, melodie nad hudebním doprovodem jsou jiskřivé a vyrovnané. V hudbě se začalo hledat to, co je lidsky přirozené a právě Haydnova komorní hudba dodnes znamená jakési středisko všech těchto podnětů a snah.⁷

Proslavil se především svými smyčcovými kvartety, vedle nichž najdeme řadu kvintetů, sextetů a samozřejmě klavírních trií. Mezi třemi desítkami kompozic pro klavír, housle a violoncello, jsou za nejúspěšnější považována tato: Trio C dur z roku 1784, F dur a G dur z téhož roku, Trio A dur a C dur napsaná v roce 1794, o rok starší Trio D dur a G dur a v roce 1797 vzniká poslední dvojice E dur a Es dur.⁸

Haydnovým mladším současníkem a zároveň následovníkem v komorní hudbě byl W. A. Mozart (1756-1791). Haydnův způsob kompozice si brzy osvojil a přesto že nenapsal tak velký počet komorních děl jako Haydn, ve svých nejzralejších dílech svůj vzor předčil. Velkou zásluhu si získal Mozart tím, že do komorní hudby zavedl dechové nástroje. Tak se ani klavírní trio neobešlo bez nového prvku a mezi jeho osmi klavírními trii (Trio B dur KV 254 z roku 1776, d moll KV 442 r. 1783, G dur KV 496 r. 1786, B dur KV 502 r. 1786, E dur KV 542 r. 1788, C dur KV 548 r. 1788, G dur KV 556 r. 1788) najdeme Trio pro klavír, klarinet a housle Es dur KV 498 vzniklé v roce 1786.⁹ Mozartova komorní hudba je velmi rozsáhlá a přihlédneme-li k jeho krátkému věku 36 let, patří její množství i hodnoty ke skvostům lidského tvoření.

Posledním z významných tvůrců období klasicismu je Ludwig van Beethoven. Beethoven složil podobně jako oba jeho předchůdci mnoho

---

⁷ BŘEŠŤÁK, Václav. *Poznáváme komorní hudbu* 1. vydání. Praha : Státní hudební vydavatelství, 1963.

⁸ STEIN, Franz A. *Verzeichnis des Kammermusikwerke von 1650 bis zur Gegenwart*. Bern : A. Francke AG Verlag, 1962.

⁹ STEIN, Franz A. *Verzeichnis des Kammermusikwerke von 1650 bis zur Gegenwart*. Bern : A. Francke AG Verlag, 1962.

komorních skladeb nejrůznějšího obsazení, zasáhl do mnoha žánrů a rozšířil komorní hudbu do nových oblastí.

Tři klavírní tria Es dur, G dur a c moll (1794) s prvním opusovým číslem byla poprvé úspěšně provedená u hraběte Lichnowského a vzbudila velký ohlas. Trio č. 1 je ve svém umírněném stylu odrazem Mozartova Klavírního kvartetu Es dur, Trio č. 2 pak začíná podobně v konzervativním duchu, ale svou překrásnou pomalou větou se pomalu přibližuje do světa romantismu. Toto Largo con espressione do té doby nepřekonala žádná pomalá věta jiných klavírních trií a svou lyričností mnohdy předčí i pomalé věty prvních Beethovenových klavírních sonát. Zároveň zde poprvé v klavírní komorní hudbě dosahují smyčcové nástroje naprosté rovnováhy s klavírem. Nádech romantismu je patřičný i v Triu č. 3 c moll, které řadu uzavírá.

V roce 1808 pak vznikají dvě klavírní tria D dur a Es dur op. 70. Trio č. 1 D dur je rozsáhlou třívětou kompozicí se dvěma velmi rychlými větami a pomalou větou Largo assai ed espressivo, o které Carl Czerny v roce 1842 napsal, že mu tato věta připomíná první zjevení Ducha v Hamletovi, čímž vytvořil hovorové označení celé skladby „Geistertrio“. Trio č. 2 Es dur je zvláštní čtyřvětá skladba, která se odklání od démonických nálad a je jediným Beethovenovým cyklem, v němž stojí dvě Allegrettové věty vedle sebe jako druhá a třetí věta.¹⁰

Poslední Trio B dur op. 97, zvané „Arcivévodské“, vzniklo počátkem roku 1811. Arcivévodovo jméno nese pomyslně příštím generacím, bylo komponováno v symfonickém rozsahu a zároveň je nejdelší z Beethovenových trií.¹¹

Těmito skvělými díly vytvořil Beethoven nové příležitosti pro triové nástroje. Party pro smyčce jsou obtížnější, obzvláště violoncellové jsou mnohem výraznější a širšího rozsahu a i zde, podobně jako v kvartetech, dosáhl osamostatnění violoncella, což je jeden z nejvýznačnějších úspěchů jeho komorní tvorby. Větší zvučnost, kterou tato hudba vyžaduje jak od houslí, tak od violoncella, umožňuje také větší rozsah klavírního partu. Četné využití pedálu,

---

¹⁰ ROLLAND, Romain. *Život Beethovenův : Životopisná studie*. 2. vydání. Praha : Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1956.

¹¹ ROLLAND, Romain. *Život Beethovenův : Životopisná studie*. 2. vydání. Praha : Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1956.

hutné akordické souzvuky obou rukou, složité klávesové figurace, výraznější zvuk celého souboru, to vše staví tato tria do pozice zcela nového způsobu pojetí komorní hudby.¹²

Vývoj klavírního tria v období romantismu

V období raného romantismu pak navazuje na vyzrálý beethovenský typ klavírního tria další velký mistr komorní hudby, jeden z prvních hudebních romantiků F. Schubert (1797-1828).

Je znám především jako tvůrce novodobých písní. Složil přes 600 písní na verše nejrozličnějších básníků a i jeho komorní tvorba jimi nezůstala nepoznamenána. K jeho nejznámějším a nejslavnějším komorním skladbám patří jednoznačně smyčcový kvartet „Smrt a dívka“ a Kvintet A dur zvaný „Pstruh“. Klavírní trio si ale také v jeho tvorbě našlo své místo a v roce 1827 vznikají dvě rozsáhlá tria - Trio B dur op. 99 a Es dur op. 100¹³, která jsou dodnes velmi oblíbená a pro posluchače i hráče velmi vděčná.

Druhý ze zakladatelů hudebního romantismu Felix Mendelssohn-Bartholdy (1809-1847), je rovněž autor dvou klavírních trií, jsou to Trio č. 1 d moll op. 49 a č. 2 c moll op. 66 (1845). Autor je znám jako milovník nových romantických nálad, které jsou těmito triím vlastní.

Třetí z tvůrců hudebního romantismu Robert Schumann (1810-1856) rovněž odevzdal komorní hudbě několik cenných děl. Za ty nejlepší jsou považovány skladby pro soubory s klavírem, mezi něž patří Klavírní trio d moll op. 63 (1847), F dur op. 80 (1847) a poslední Trio g moll op. 110 (1851)¹⁴.

---

¹²Ústní sdělení, D. V.

¹³STEIN, Franz A. *Verzeichnis des Kammermusikwerke von 1650 bis zur Gegenwart*. Bern : A. Francke AG Verlag, 1962.

¹⁴STEIN, Franz A. *Verzeichnis des Kammermusikwerke von 1650 bis zur Gegenwart*. Bern : A. Francke AG Verlag, 1962.

Nutno však říci, že po Beethovenových vrcholných dílech prožila komorní hudba určitý pokles. Skladatelé raného romantického období měli jiné tvůrčí zájmy a komorní díla psali jaksi jen na okraji své skladatelské činnosti. Když pak vystoupili novoromantikové – H. Berlioz, F. Liszt a R. Wagner, chyběla v jejich tvorbě komorní hudba vůbec. Hesly nové éry romantismu byly symfonická báseň, opera a programní hudba.

K novému životu povznesl komorní hudbu až Bedřich Smetana svým prvním smyčcovým kvartetem „Z mého života“, rovnající se uměleckou hodnotou Beethovenovým skladbám.¹⁵

Smetana kromě Kvartetu e moll složil pouze tři komorní skladby, tedy o mnoho méně než kterýkoli z mistrů komorní hudby. Jeho velikost nebyla v množství, ale v jedinečnosti obsahu a hodnot. Smetanovo Klavírní trio g moll, v němž jednotlivé hudební myšlenky vyjadřují a zobrazují bezprostředně umělcovo životní vyznání, vzniklo v jednom z nejmutnějších období Smetanova života. V létě roku 1855, když trávil skladatel letní prázdniny s rodinou v Nuslích, onemocněla spálou jeho nejmilejší dcera Bedřiška. Po vyčerpávajícím boji, který spolu rodiče o dítě svedli, Bedřiška v září téhož roku zemřela. Odchod dítěte oba rodiče zrtil. Smetana našel alespoň malou útěchu ve své tvorbě, kde mohl dát průchod své bolesti. Klavírní trio g moll začal komponovat právě po této tragické události. Dokončil je za dva měsíce. Ojedinělé dílo čerpané z bolesti vlastní i matčiny je otevřenou hudební zповědí.¹⁶

Po Smetanovi měla česká komorní hudba dalšího velkého mistra Antonína Dvořáka. Jeho komorní dílo připomíná mnohostí dobu klasicismu, kdy skladatelé počítali své skladby na desítky. V rukopisné pozůstalosti se zachovalo celkem čtrnáct smyčcových kvartetů, z nichž největší světové proslulosti dosáhl smyčcový kvartet F dur, zvaný „Americký“.

První, úspěšné a často hrávané, Trio B dur op. 21 vzniklo v roce 1875, následuje Trio g moll op. 26 z roku 1876, které vzniklo za podobně tragických událostí jako trio B. Smetany. Bolestný osud, jímž bylo narození, a po dvou

---

¹⁵ BŘEŠŤÁK, Václav. *Poznáváme komorní hudbu* 1. vydání. Praha : Státní hudební vydavatelství, 1963.

¹⁶ JARKA, V. H., et al. *Poslouchejte s námi : čtení o hudebních skladbách*. Praha : Státní hudební vydavatelství, 1961.

dnech úmrtí dcery Josefy, poznamenal toto trio, v němž pronikají u Dvořáka dosud dost nezvyklé tóny vyjadřující jitřivou bolest a hluboký žal. Počátkem února r. 1883 začíná vznikat a posledním dnem března je dokončeno velké Klavírní trio f moll op. 65, které podivuhodným způsobem připomíná náladu krizového roku 1876.

Vnitřním umělcovým zápasem je poznamenána celá první věta tria. Jako pokus o chvilkové zkonejšení pak můžeme považovat zadumané popěvky scherza. Během práce na triu přišlo přece jen jedno životní povzbuzení, narodil se syn a dostal jméno po otci. K nejhranějším Dvořákovým skladbám pak patří trio s názvem „Dumky“ op. 90, které je zároveň nejznámější v řadě klavírních trií. Začalo vznikat v listopadu roku 1890, velmi záhy po dokončení Requiem, v témže roce kdy byl Dvořák povolán jako učitel skladby na pražské konzervatoři. Poslední, šestá Dumka byla dokončena v únoru 1891 a v dubnu ještě téhož roku bylo trio poprvé provedeno při příležitosti oslavy Dvořákova čestného doktorátu. U houslí seděl profesor Ferdinand Lachner, u violoncella prof. Hanuš Wihan a u klavíru sám Dvořák.¹⁷

První tři dumky lze v jejich spojitosti (hrají se bez pauzy) chápat jako větu úvodní, čtvrtá dumka nahrazuje celým svým rázem větu pomalou, pátá dumka s převládajícím rychlým tempem je obdobou scherza a šestá dumka dílo uzavírá na způsob finální rondové věty. Nejrůznější slovníky vykládají Dumky jako drobné, slovanské národní písně teskného charakteru. Ve Dvořákově pojetí představuje dumka hudební větu založenou na střídání kontrastních ploch, střídání melancholické a radostné nálady.

Antonín Dvořák nebyl oddán novoromantickému ideálu a komponoval raději v přehledných a známých hudebních formách. Díky tomu v něm našla komorní hudba nového velkého tvůrce.¹⁸

S podobným záměrem se můžeme setkat v dílech dalšího hudebníka z konce 19. století, jímž je Johannes Brahms (1833-1897).

---

¹⁷JARKA, V. H., et al. *Poslouchejte s námi : čtení o hudebních skladbách*. Praha : Státní hudební vydavatelství, 1961.

¹⁸SMOLKA, Jaroslav, et al. *Dějiny hudby*. Brno : TOGGA agency ve spolupráci s Českým hudebním fondem o. p. s., 2001.

Je autorem několika zdařilých a svérázných skladeb pro nejrůznější komorní soubory, mezi něž patří i pět klavírních trií. Tři pro klasické obsazení klavír, housle, violoncello – H dur op. 8 (1854), C dur op. 87 (1882), c moll op. 101 (1886) a pak Trio pro klavír, housle a lesní roh Es dur op. 40 (1865) a Trio pro klarinet, violoncello a klavír a moll op. 114 (1891)¹⁹. Brahms se podobně jako Schubert nechal inspirovat písní a do komorní hudby přinesl zvláštní zahloubaný výraz a cosi baladického, co se stalo příznačné pro jeho tvorbu.

Vedle Dvořáka a Brahmsa vynikli v komorní hudbě na konci 19. století ruští skladatelé.

Nejhranější a nejslavnější ruskou komorní skladbou vůbec je smyčcový kvartet D dur op. 2 (1871) P. I. Čajkovského. Velmi cenné jsou i jeho další dva kvartety F dur op. 22 (1874) a es moll op. 30. (1876), a Klavírní trio a moll op. 50 (1882), věnované památce velkého hudebníka Nikolaje Rubinštejna.

Druhým ruským mistrem komorní hudby byl Alexander Borodin. Kromě smyčcových kvartetů je Borodin autorem smyčcového sextetu, klavírního kvintetu a Klavírního tria D dur op. 22. Také Nikolaj Rimskij-Korsakov skládal komorní hudbu, i když více znám je jako operní skladatel, příležitostně se hraje jeho smyčcový sextet a smyčcový kvartet F dur. Alexander Glazunov se v komorní hudbě zaměřil téměř výhradně na komponování smyčcových kvartetů.

Mezi francouzskými skladateli 19. století napsal nejvýznamnější komorní skladby César Franck. Vedle Smyčcového kvartetu D dur a Sonáty pro housle a klavír A dur má dodnes své místo Klavírní trio fis moll op. 1 (1841). Vincent d'Indy, žák C. Francka, je rovněž autorem spíše smyčcových kvartetů. Do vývoje ale zasáhli i skladatelé jiných národních škol, jako např. Giuseppe Verdi, slavný italský operní skladatel, napsal Smyčcový kvartet e moll (1873), norskou komorní hudbu pak představuje E. H. Grieg svým kvartetem g moll op. 27 (1879)²⁰.

---

¹⁹ STEIN, Franz A. *Verzeichnis des Kammermusikwerke von 1650 bis zur Gegenwart*. Bern : A. Francke AG Verlag, 1962.

²⁰ STEIN, Franz A. *Verzeichnis des Kammermusikwerke von 1650 bis zur Gegenwart*. Bern : A. Francke AG Verlag, 1962.

Nyní se nacházíme v době, kdy od prvního Haydnova smyčcového kvartetu uplynulo přibližně 150 let. Komorní hudba prošla za půl druhého století obdobím velkého rozkvětu, svou „zlatou dobou“ a vzniklo nepřehledné množství komorních skladeb. Jakoby se zdálo, že už nikdo nemohl do tohoto žánru přinést nic nového, že skladatelé pozdějších období mohli pouze opakovat, co už řekli jejich předchůdci. Nic takového se však nestalo. Komorní hudba žila dál a přinášela nové dosud nevyčerpané možnosti a nová díla.

Komorní hudba a klavírní trio ve 20. století

Rok 1900 je jakýmsi mezníkem. Romantické umění přestávalo být dobové, romantismus byl najednou cítěn jako přežilý sloh a umělci opět začali hledat nové cesty. Na začátku 20. století žily vedle sebe nejméně tři generace hudebních skladatelů a s nimi ještě větší počet hudebních směrů. Nové hudební směry nikdy nevznikaly náhodně, byly podmíněny svou dobou a jiným způsobem života.

Prvním hudebním směrem, který vyvstal z krize hudebního romantismu a který patří k přelomu století, je francouzský impresionismus, který svými díly reprezentují skladatelé C. Debussy, M. Ravel, M. Reger²¹.

U Maurice Ravela reprezentuje tento druh komorních skladeb jeho Klavírní trio a moll (1914). Trio je jednou z pěti Ravelových komorních skladeb a patří spolu se Smyčcovým kvartetem F dur (z roku 1903) mezi skladatelova nejznámější díla. Ve čtyřvětém triu prokázal vzácný smysl pro spojení nové impresionistické zvukovosti a barvitosti s vyváženou formou v podstatě klasického typu. Vzniklo za tragických událostí vypuknutí první světové války, kdy se Ravel s vlasteneckým nadšením hlásil do řad francouzských dobrovolníků. V dopisu přátelům z 26. září 1914 píše: „*V pěti týdnech jsem udělal práci pěti měsíců. Chtěl jsem dokončit své trio dříve, než budu odveden.*“²² Vojenské úřady jej ale pro špatný zdravotní stav odmítaly. Po několika marných pokusech byl

---

²¹ SMOLKA, Jaroslav, et al. *Dějiny hudby*. Brno : TOGGA agency ve spolupráci s Českým hudebním fondem o. p. s., 2001.

²²JARKA, V. H., et al. *Poslouchejte s námi : čtení o hudebních skladbách*. Praha : Státní hudební vydavatelství, 1961.str.358

odveden jako šofér nákladního vozu a v březnu 1916 odjel na frontu. Trio a moll a klavírní suita „Náhrobek Couperinův“ (1917), jsou dvě dokončená díla, která jsou jediným hudebním svědkem těchto událostí v Ravelově osobním životě.

Ravelův současník Max Reger je znám především jako tvůrce geniálních varhanních děl. Neméně významné jsou ale i jeho kompozice pro klavír, smyčcové kvartety a dvě klavírní tria - h moll op. 2 (1891) a e moll op. 102 (1908).

Další rozvoj klavírního tria ve 20. století motivují celé řady působících triových komorních souborů, nevyčerpané zvukové možnosti této sestavy, její alternativní nástrojové kombinace a také široká obliba daného repertoáru. Claude Debussy přináší počátkem století nové kombinační možnosti svou sonátou pro flétnu, violu a harfu.

Přes doznívající tendence pozdního romantismu a impresionismu se objevuje nový směr, silně ovlivňující všechny umělecké oblasti, expresionismus. I zde najdeme řadu vynikajících komorních skladeb, většinou jsou to ale díla pro smyčcové kvartety, nebo jiné různorodě složené komorní soubory. Mezi nejvýznamnější patří smyčcový sextet „Zjasněná noc“ a kvartety d moll a fis moll Arnolda Schönberga, přičemž ve druhém z kvartetů skladatel přidal k nástrojům sólový sopránový zpěv. Mnoho komorních skladeb vytvořil německý skladatel Paul Hindemith. Vedle sedmi smyčcových kvartetů vyniká zejména jeho klavírní kvartet „Čtyři temperamenty“. Darius Milhaud je tvůrcem 15 smyčcových kvartetů, Béla Bartók má pak 6 smyčcových kvartetů.

Igor Stravinskij, jeden z neoriginálnějších zjevů 20. století, vytvořil nejlepší skladby v komorní hudbě s dechovými nástroji. Dechový oktet a septet pro dechové a smyčcové nástroje s klavírem a skladba „Ragtime“, jedna z prvních jazzových komorních skladeb pro jedenáct nástrojů patří k nejhranějším²³.

Tradice ruské komorní hudby žije především v dílech sovětského skladatele D. Šostakoviče. Trio e moll pro klavír, housle a violoncello op. 67 (1923), je v pořadí druhým autorovým počinem tohoto komorního žánru. Zatímco ten první,

---

²³SMOLKA, Jaroslav, et al. *Dějiny hudby*. Brno : TOGGA agency ve spolupráci s Českým hudebním fondem o. p. s., 2001.

třívěté trio č. 1, vznikl z atmosféry mládí a nese ještě stopy Šostakovičových obdivovaných předchůdců a učitelů, bylo Trio e moll z roku 1944, poznamenané drastickými válečnými událostmi, věnované památce skladatelova dlouholetého přítele, významného hudebního vědce a kritika Ivana Sollertinského. Posluchačova pozornost je upoutána hned prvními takty úvodní věty tria, kdy se ve stíněných flažoletech violoncella a hlubokých akordech klavíru ozve táhlá bolestná melodie. Expresivní zvukovost nás obklopuje i v dalším průběhu věty. Kontrastní druhá věta Scherzo připomíná scherzovou větu z autorova klavírního kvintetu. Třetí věta Largo je elegií, která má význam smuteční hudby. Překvapující náladový obrat pak přinese poslední věta Finále, znázorňující tanec kostlivců. Trio e moll se brzy po svém vzniku stalo repertoárovou dominantou mnoha souborů a právem se řadí k Šostakovičovo mistrovským dílům. V pražské premiéře na 2. ročníku Pražského jara v roce 1947 účinkoval sám autor s D. Oistrachem a M. Sádlem²⁴.

V české komorní hudbě vystoupil po Smetanovi a Dvořákovi nejvýše Leoš Janáček, jehož přínos do komorní hudby spočívá především v jeho dvou smyčcových kvartetech – „Z podnětu Tolstého Kreutzerovy sonáty“ a „Listy důvěrné“²⁵.

Josef Bohuslav Foerster rovněž odkázal české komorní hudbě několik cenných děl. Kromě čtyř smyčcových kvartetů najdeme tři klavírní tria – Trio č. 1 f moll (1883), Trio č. 2 B dur (1894) a Trio č. 3 a moll (komponované v letech 1919-1921)²⁶.

Rovněž důležitým dílem z tohoto období je Klavírní trio d moll „Quasi una ballata“ op. 27 Vítězslava Nováka. Po skladebné stránce je trio odvážným a průkopnickým činem. Novák opustil obvyklou čtyřvětou formu, a i když zachovává zřetelné rozdělení na jakési oddíly, odpovídající větám sonátové skladby, všechny části jsou attacca. Novinkou je také omezení tematického materiálu na dvě hlavní myšlenky, které se přizpůsobují náladě i tempu všech

---

²⁴ JARKA, V. H., et al. *Poslouchejte s námi : čtení o hudebních skladbách*. Praha : Státní hudební vydavatelství, 1961.

²⁵ BŘEŠŤÁK, Václav. *Poznáváme komorní hudbu* 1. vydání. Praha : Státní hudební vydavatelství, 1963.

²⁶ STEIN, Franz A. *Verzeichnis des Kammermusikwerke von 1650 bis zur Gegenwart*. Bern : A. Francke AG Verlag, 1962.

částí. Trio bylo poprvé provedeno v Brně roku 1902. Na housle hrál R. Reissig, violoncello H. Brodský a na klavír sám autor. Nadšené obecenstvo si vynutilo opakování celé skladby²⁷.

Elegie pro housle, klavír a violoncello op. 23 Josefa Suka byla v jejím prvním znění zkomponována jako ryze příležitostná skladba k zahradní slavnosti na paměť Julia Zeyera. Mezi různými čísly pořadu slavnosti byly také živé obrazy s náměty ze Zeyerových děl. Jedním z nich byl i obraz „Když slunce nad Vyšehradem zapadlo“, vytvořený malíři K. L. Klusáčkem a K. Raškem na námět Zeyerovy epické básně „Vyšehrad“. A právě Josef Suk, jakožto autor hudby k pohádce „Radúz a Mahulena“ a k legendě „Pod jabloní“, kde byl tak výrazně inspirován Zeyerovými díly, byl požádán o napsání průvodní hudby k tomuto obrazu. Ve své krátké „Elegii“, komponované koncem dubna 1902, původně pro sólové housle a violoncello s průvodem smyčcového kvartetu, harmonia a harfy, vytvořil dílo silné náladové působivosti, které dokonale vystihuje atmosféru Zeyerova mýtického „Vyšehradu“. Později jej přepracoval pro obsazení klavírního tria²⁸.

Mezi nejvýznamnější autory české komorní hudby 20. století patří bezpochyby také Bohuslav Martinů. V jeho tvorbě najdeme celkem sedm triových děl pro různá nástrojová obsazení, mezi něž patří Klavírní trio č.1 „Cinq pieces breves“ H 193, známé také jako Pět krátkých skladeb pro housle, violoncello a klavír. Napsal je mezi 20. a 30. květnem 1930 a je považováno za mezník v jeho skladatelském vývoji. Martinů se v něm obrátil k polyfonní kompoziční technice, díky níž vyznívá skladba jako parafráze barokního hudebního díla, ačkoli její podstata, zejména harmonická, tkví v současnosti.

Klavírní trio č. 2 d moll H 327 vzniklo v New Yorku v únoru 1950 a ukazuje mimo jiné, jak dlouhou a tvořivě bohatou cestou prošel za 20 let, jež uplynula mezi prvním a druhým komorním dílem v této formě. Trio d moll bylo napsáno pro zvláštní příležitost otevření Haydnovy knihovny v Cambridge a je věnované tamní vysoké škole technické (Massachusetts Institut of Technology). Toto trio

---

²⁷ JARKA, V. H., et al. *Poslouchejte s námi : čtení o hudebních skladbách*. Praha : Státní hudební vydavatelství, 1961.

²⁸ JARKA, V. H., et al. *Poslouchejte s námi : čtení o hudebních skladbách*. Praha : Státní hudební vydavatelství, 1961.

spadá do tvůrčího období, kdy se Martinů inspiroval Haydnem. V jeho hudbě ho zaujal nejvíce znak prostého člověka, radost a návrat k hudbě, která zní velmi osobitě. Instrumentální faktura je v triu d moll vpravdě Haydnovská.

Poslední Trio č. 3 C dur H 332 (1951), nazývané též Grand trio, je z klavírních trií nejrozsáhlejší.

Mezi první a druhé trio ještě můžeme podle data vzniku zařadit jednu skladbu pro housle, violoncello a klavír, napsanou v únoru 1939 v Paříži, která i přesto, že je zkomponovaná pro obsazení klavírního tria, nemá své pořadové číslo jako předešlá tria a uvádí se pouze pod názvem „Bergerettes“²⁹.

Na Debussyho snahu rozšířit možnosti nástrojového obsazení tria navazují v Čechách V. Kučera svou skladbou „Protesty pro housle, klavír a tympány“ (1963), P. Eben skladbami „Protihráči“ pro klarinet, klavír a bicí a skladbou „Hudba pro hoboj, fagot a klavír“ (1970), nebo M. Slavický skladbou „Musica lyrica pro flétnu, housle a klavír“ (1971). Podobné snahy se pak dále prohlubují, čímž se ale začne měnit druhově žánrový ráz tria jako komorní skladby pro tři sólisticky jednající hráče.

Mezi české soudobé skladatele, věnující se klavírnímu triu v jeho klasickém obsazení, patří např. M. Ištván, C. Kohoutek, L. Faltus, E. Zámečník, P. Eben, V. Kalabis, J. Krček, A. Katmeridu a Z. Lukáš. Poslední ze jmenovaných autorů napsal klavírní trio s názvem „Trio Boemo“, věnované souboru České trio, jemuž je věnována následující kapitola³⁰.

---

²⁹ MIHULE, Jaroslav . *Martinů : osud skladatele*. 1. vydání. Univerzita Karlova v Praze : Karolinum , 2002.

³⁰ SMOLKA, Jaroslav, et al. *Dějiny hudby*. Brno : TOGGA agency ve spolupráci s Českým hudebním fondem o. p. s., 2001.

České trio

Okolnosti vzniku Českého tria

Jmenovaný komorní soubor založený na sklonku 19. století vznikl sice podle vzoru slavného Českého kvarteta, ale oproti ansámblu, v němž hrál mimo jiné skladatel Josef Suk, jež se stal legendou, žije a hraje České trio dosud.

Soubor má nevšedně pestrou minulost. Zvláště v prvních desetiletích své činnosti existovalo Českých trií několik a po jistou dobu hrálo hned ve dvojím obsazení. Sestavíme-li si historickou mapu souboru, dojdeme k počtu, který stačí snad na kompletní smyčcový komorní orchestr.

Zrod Českého tria je jedním z květů obrozeneckého hnutí, které žilo nejdříve a nejsilněji na poli kultury. Oproti písemnictví, které se muselo potýkat s oživením utlačovaného jazyka, vládla domácí hudba vyjadřovacími schopnostmi zcela na výši evropského rozvoje. České kvarteto bylo založeno roku 1891. Česká filharmonie začala hrát o tři roky později a téhož roku se ustanovil Český spolek pro komorní hudbu. V roce 1897 následovalo založení Českého tria.

Kolem roku 1900 vzniklo Ševčíkovo kvarteto. Český dechový kvintet sólistů Národního divadla vystoupil v roce 1902 a účinkoval tři roky. Poté přicházejí, zvláště ve dvacátých letech, České noneto (1922), České dechové kvinteto (1926), Československé, původně Peškovo kvarteto (1928) a další soubory. Společně s tímto rozvojem vstupuje v roce 1923 na scénu Československý rozhlas. Od roku 1895 až do r. 1939 vycházel téměř neustále v Kutné hoře časopis, který glosoval současný hudební život a nesl název Česká hudba.³¹

---

³¹ Rozhlasový pořad Akademie, Český rozhlas Vltava, redaktor Rafael Brom, 4. 5. 2005 (D. Vlachová – soukromý archiv)

Historie souboru

Historie souboru s názvem České trio je neobyčejně poutavá, neboť těchto ansámblů vzniklo a zaniklo pozoruhodné množství.

Už v roce 1897 vystoupili pod tímto názvem klavírista Vilém Kurz, houslista Bohuslav Lhotský a violoncellista Bedřich Váška. Soubor vytvořený po vzoru Českého kvarteta koncertoval v Praze a v některých dalších českých městech. Jeho přechodný zánik byl způsoben odchodem klavíristy Viléma Kurze do Lvova roku 1898. O dva roky později se trio v tomto městě opět sešlo ve stejném složení. Trvale zaniklo odchodem houslisty Bohuslava Lhotského do Varšavy roku 1901. Soubor měl ve svém repertoáru klavírní trio B. Smetany a Dvořákovy Dumky.

Klavírista Karel Hoffmeister pak stál u zrodu Českého tria, které zahájilo svou činnost v roce 1899 a působilo celé čtyři roky. K houslovému pultu zasedal Štěpán Suchý, u pultu violoncella se vystřídali už zmíněný Bedřich Váška, Jan Burian a Artur Krása. Tento soubor měl vysoké umělecké ambice a účinkoval vedle Českého kvarteta v Českém komorním spolku v Praze. Vystupoval ale i v dalších českých městech a uskutečnil také zájezd do Vídně a do Budapešti. Základem jeho repertoáru byla vedle klavírních trií Smetany a Dvořáka hudba Vítězslava Nováka, Josefa Bohuslava Foerster, Emanuela Chvály a z cizích skladatelů byli zastoupeni Franz Schubert, Frederyk Chopin a Johannes Brahms.

Další komorní soubor s názvem České trio vznikl roku 1905 na Pražské konzervatoři a zanikl v roce 1908. Kromě klavíristy Veselého a houslisty Synka hrál v jeho sestavě violoncellista Karel Kopecký, pozdější rozhlasový archivář. Ansámbl koncertoval doma i v zahraničí, mimo jiné i v Paříži a Londýně a spolupracoval při koncertech polského tenoristy Vladislava Florianského. Uváděl klasická díla českého i světového repertoáru, z moderních skladatelů byl zastoupen např. Eugen Bossi.

Klavírista Otakar Pařík, houslista Bohuslav Šich a violoncellista Oldřich Jiroušek byli členy Českého tria, které vzniklo v roce 1902 ve třídě komorní hudby Rudolfa Reisiga. O tomto souboru víme, že koncertoval v Praze. V roce 1921 absolvoval zájezd do Francie a do Itálie a v roce 1924 účinkoval v Pražském rozhlase. Co se repertoáru týče, sázel na všestrannost a uváděl i triové novinky ve sdružení nezávislých. V roce 1923 zasedl u violoncellového

pultu Václav Kefurt. Ansámbl zanikl vstupem houslisty Bohuslava Šicha a klavíristy Otakara Paříka do Československého rozhlasu roku 1926.

Zmíněný violoncellista O. Jiroušek odešel na jaře roku 1923 do jiného Českého tria, v jehož sestavě hráli klavírista Vladimír Polívka a houslista Jan Gregor. Po několika koncertech doma odjelo trio v srpnu téhož roku do Spojených Států Amerických, kde uvádělo českou hudbu, především díla Smetanova, Dvořákova, Fibichova, Novákova a Sukova. Sídlem souboru se stalo Chicago. Absolvoval četné koncerty i v jiných amerických městech a státech a spoluúčinkoval s tenoristou Otakarem Mařákem a jeho manželkou, americkou sopranistkou Mary Kavanovou - Mařákovou. Toto České trio zaniklo v roce 1925.

Historie dalšího ansámblu s tímto názvem se datuje od roku 1936. Soubor, který vytvořili v Praze klavírista Jan Heřman, houslista Stanislav Novák a violoncellista Ladislav Zelenka, navázal na trio Heřman, Hofmann, Zelenka, jež občas účinkovalo už v době existence Českého kvarteta. Soubor koncertoval hlavně v Českém spolku pro komorní hudbu v Praze v letech 1936 – 1941. Ve svém repertoáru měl díla českých klasiků, jakož i klavírní tria P. I. Čajkovského, L. v. Beethovena, F. Schuberta, J. Brahmsa a M. Ravela. Zanikl v roce 1945 úmrtím Stanislava Nováka, někdejšího žáka houslisty Karla Hofmanna.³²

Nejslavnější období Českého tria nastává po osvobození a více než čtyři desetiletí je pak tento název spojen s osobností klavíristy Josefa Páleníčka.

Ještě, než se rozsáhlé kapitole o vývoji tria v tomto období začnu věnovat, předkládám pro větší přehlednost až úsměvně pestrý seznam všech obsazení Českého tria a souborů, které převzaly tento název až po několika letech své existence.

(Viz. Přílohy)

Josef Páleníček a trio za jeho éry

Josef Páleníček se narodil 19. července 1914 v městě Travník, na území dnešní Bosny a Hercegoviny. Jeho otec pocházel z moravské muzikantské rodiny

---

³² Rozhlasový pořad Akademie, Český rozhlas Vltava, redaktor Rafael Brom, 4. 5. 2005 (D. Vlachová – soukromý archiv)

a sám byl výborný houslista. Celá rodina žila několik let v tehdejší Jugoslávii, kde byl otec Josefa Páleníčka, povoláním geometr, zaměstnaný a kde se poprvé Páleníček jako čtyřleté dítě začal věnovat hudbě. Jeho prvním učitelem hry na klavír se stal profesor Matějovský. V roce 1920 se rodina přestěhovala do nově vytvořeného Československa, do Olomouce. Páleníčkovi tato změna nepřinesla jen nový život, ale i nového učitele, jímž se stal hudebník, skladatel a vynikající pianista Jaroslav Svoboda. Páleníčkovi se věnoval celých šest let a již v malém chlapci nacházel veliký talent a výjimečné hudební nadání. Svého žáka si velice oblíbil a kromě vyučovacích hodin hry na klavír dbal i o jeho širší hudební rozhled. Naučil ho pravidelně navštěvovat olomouckou operu, kde se osmiletý chlapec seznámil především s Janáčkovými a Wagnerovými operami. Již ve svých dvanácti letech uskutečnil Páleníček v Olomouci svůj první celovečerní koncert. Ten večer zazněly skladby J. B. Foerstera, S. Rachmaninova, J. Sibelia, A. Dvořáka, J. Svobody, F. Chopina, B. Smetany, F. Liszta a také Beethovenova Appassionata. To vše hrál dvanáctiletý chlapec z paměti. K tomuto koncertu se vyjádřil Československý deník z 26. 3. 1926: *„...hrátí až přemrštěně vypjatý repertoár z paměti a s dávkou vážnějšího poměru k jednotlivým skladbám je prostě obdivuhodné.”*³³

V témže roce se rodina Páleníčků přestěhovala do Prahy, kde si obrovského talentu všiml Otakar Šín, hudební teoretik, skladatel a pedagog. Páleníček byl Šínovým žákem v kompozici nejprve soukromým. V roce 1930 začal studovat skladbu na pražské konzervatoři a současně na Šínovo doporučení Páleníčka přijal za svého žáka, nejprve také soukromě, vynikající klavírista Karel Hoffmeister. V roce 1933 se stal u téhož profesora studentem na mistrovské škole a v kompozici byl přijat do třídy Vítězslava Nováka. Pobyt v Praze mu umožnil široké vzdělání. Nejprve studoval gymnázium, poté absolvoval mimořádné studium konzervatoře a řádné studium mistrovské školy ve dvou oborech. Dále však ještě následovalo studium práv.

Koncertních vystoupení přibývalo, současně rostla šíře Páleníčkova repertoáru a také se začal věnovat hře v klavírním triu. Během spolupráce s houslistou Ottou Šilhavým a violoncellistou Františkem Smetanou, začal hrát Páleníček svůj první triový repertoár. 26. února 1935 zahrálo trio v tomto složení Schubertovo Trio B dur v sále Městské knihovny v Praze.

---

³³POKORA, M. *Josef Páleníček: Pramínky dětství*. 1. vyd. Praha: Edition Supraphon, 1982. str. 8.

O necelé dva měsíce později, 12. dubna, se na veřejném koncertě v sále konzervatoře v Karlově ulici představilo nové klavírní trio, jež dostalo název Smetanovo. Místo Šilhavého působil u houslového pultu Páleníčkův vrstevník Alexander Plocek. Do repertoáru mladého souboru patřila klavírní tria L. v. Beethovena, A. Dvořáka a F. Schuberta. František Bartoš napsal tehdy v lidových novinách: *„Jako snad každé první vystoupení komorních souborů, nebyl ani tento výkon prost nervozity, ale předpoklady vývoje tu jsou a čekají na plné rozvinutí soustavnou prací a vzájemným poznáváním a uměleckým sblížením. Alexander Plocek, výborný houslista ze školy Kocianovy, má krásný, plný tón, který se bude v budoucnu muset více ukázat ve jménu komorní souhry. František Smetana, jeden z nadějných cellistů ze školy Sádlovy, má ze tří členů souboru zatím největší smysl pro komornost a také u J. Páleníčka, pianisty ze třídy Hoffmeisterovy, je pravděpodobné, že jeho hra ztratí leckterou tvrdost a neurovnanost a naopak získá na plastičnosti.“*³⁴

Po necelém dvouletém účinkování přišla členům souboru nabídka ke stipendijnímu pobytu ve Francii. Pro Páleníčka to znamenalo přerušování studia na pražské mistrovské škole, přesto se na začátku školního roku 1936 ocitl s F. Smetanou a A. Plockem na pařížské École normale du musique. Vedle studia komorní hry zde měli možnost individuální výuky ve hře sólové. Jejich učiteli komorní hry se stali Pierre Fournier a Diran Alexanian, oba violoncellisté.

D. Alexanian, původem Armén, patřil v té době k nejuznávanějším francouzským osobnostem. Byl také spolupracovníkem Pabla Casalse a jedním z posledních žáků Johannesa Brahmsa. Není pochyb o tom, že tato osobnost s obrovskými životními zkušenostmi musela žáky hudebně ovlivnit a imponovat jim. Během studia se repertoár Smetanova tria obohatil nejen o hudbu Bohuslava Martinů, ale také o Dvořákovy Dumky, Beethovenovo Geister trio a také trio Maurice Ravela. Trio se ze studijního pobytu vrátilo v roce 1938 a brzy po příjezdu se violoncellista F. Smetana rozhodl odejít do Peškova kvarteta.

Na jeho místo nastoupil Josef Šimandl. V tomto obsazení koncertovalo trio do roku 1943, kdy Šimandla nahradil u violoncellového pultu Miloš Sádlo. V roce 1944 byla Páleníčkovi z důvodu částečně neárijského původu jeho choti zakázána koncertní činnost. Páleníčkovi hrozil transport do koncentračního tábora, nakonec byl v lednu téhož roku donucen opustit Prahu. Trio i přes tento zákaz uspořádalo

---

³⁴POKORA, M. *Josef Páleníček: Smetanovo trio*. 1. vyd. Praha: Edition Supraphon, 1982. str. 13

několik posledních vystoupení v některých moravských městech. Po válce se však soubor sešel ve stejném složení a následovalo mnoho zahraničních zájezdů.

V roce 1946 absolvovalo trio zájezd do SSSR, který měl v historii souboru veliký význam. Koncertní turné zahájili koncertem v Malém sále konzervatoře v Moskvě, kde poprvé zahráli Klavírní trio e moll Dmitrije Šostakoviče. Přijetí publika bylo velice srdečné. Sám autor, jenž nemohl být koncertu přítomen, vyzval hned druhý den české interprety, aby jej navštívili. Josef Páleníček: *„...vyzval nás, abychom zasedli ke klavíru a zahráli jeho trio. Pak nám vyjádřil slova uznání, ale měl i připomínky. Mám je zaznamenány dodnes ve své partitúře jako památku na toto setkání. Jsou obrazy, na něž se nezapomíná, setkání s Šostakovičem bylo jedním z nich.*“³⁵

Nezůstalo však jen u tohoto zážitku. Krátce poté vystoupilo trio s Moskevským státním orchestrem za řízení Nikolaje Pavloviče Anosova v pořadu, kde všichni členové tria dostali možnost sólového vystoupení. Nejprve zahrál Páleníček svůj 1. Klavírní koncert, pak Plocek Sukovu Fantazii a na závěr Sádlo Čajkovského Rokokové variace.

Na následujícím koncertě v Leningradě pak opět zaznělo Šostakovičovo trio. Jevgenij Mravinskij, dirigent, jenž uvedl většinu Šostakovičových premiér, se vyjádřil pro Večernyj Leningrad 1. 11. 1946 takto: *„...Soubor těchto českých hudebníků okouzluje vysokou a jemnou kulturou výkonu. Spojuje v sobě kulturu zvuku a kulturu rytmu, dokonalou techniku, vážnost a ušlechtilost a vyvinutý smysl pro styl. Snad nejpozoruhodnější vlastností těchto umělců je absolutní uvolněnost jejich hry. Máme dojem, že jejich hra je jejich přirozenou a organickou funkcí.*“³⁶

Poté ještě následovalo vystoupení v Kyjevě. Zájezd do Sovětského svazu byl pro trio nepochybně velkým úspěchem a našel odezvu i doma. Po návratu bylo vyhověno Páleníčkově žádosti, aby se soubor směl jmenovat České trio.

Takto pojmenovaný soubor žil v tomto složení velmi náročným, pravidelným koncertním životem v Čechách ještě dalších sedm let. Všichni tři členové Českého tria ale byli i velkými sólistickými individualitami a vedle

---

³⁵ POKORA, M. *Josef Páleníček: Cestující trio*. 1. vyd. Praha: Edition Supraphon, 1982. str. 26

³⁶ KOZÁK, J. a kol. *Českoslovenští koncertní umělci a komorní soubory: České trio*. 1. vyd. Praha: Státní hudební vydavatelství, 1964, str. 373.

koncertů s triem museli plnit i své vlastní koncertní závazky. Tento neúprosně pravidelný rytmus se však ukázal být značně vysilující a únava z pracovní přetíženosti dolehla nejvíce na Miloše Sádla, který prodělal v důsledku toho krátkou uměleckou krizi. Tu však brzy překonal a ještě v roce 1954 opět vystoupil na velmi úspěšném koncertě v Domě umělců. Byl to také on, kdo spolu s Páleníčkem sdílel nápad, aby trio odjelo znovu studovat do Paříže. M. Sádlo vzpomíná: „...Soudím, že České trio znamenalo tři velké individuality, a v tomto případě není v lidských silách, aby se některé názorové plošky o sebe neotřely. Ani Páleníčkova hnací síla a jeho vůle nebyla někdy nic platná proti pesimistickým názorům jednoho z nás, že se jako trio už nemůžeme vyvíjet, že jsme dosáhli vrcholu a můžeme dál existovat pouze z podstaty. A to bylo právě v době, kdy jsme realizovali něco, co jsme si všichni původně říkali při dlouhé cestě z Moskvy a kdy měl Jožka nápad, abychom se všichni tři sebrali a jeli znovu studovat do Paříže a nasáli z atmosféry našich velkých vzorů – Casals, Thibaut, Cortot – vše potřebné pro další růst našeho tria. Já jsem toto přání vlastně jako jediný z nich realizoval a v roce 1956 jsem si doslova vybojoval studium v Paříži u Pabla Casalse.“³⁷

Následovala tedy další změna u violoncellového pultu. Novým členem Českého tria se stal Saša Večtomov. V obsazení Páleníček, Plocek, Večtomov hrál soubor celých deset let a i v tomto obsazení absolvoval své nejvýznamnější zahraniční zájezdy. První vystoupení zaznamenalo veliký ohlas. Vilém Pospíšil koncert okomentoval slovy: „...byla překonána repertoárová strnulost, do níž se v poslední době svého působení České trio dostalo.“³⁸

V roce 1958 navštívilo trio NDR, Belgie, SSSR, počátkem roku 1960 koncertovalo ve Švýcarsku a v březnu téhož roku se vydalo na téměř čtyřměsíční turné, které započalo v SAR a vedlo přes Indii na Ceylon (dnešní Srí Lanku) a do Japonska a během něhož trio absolvovalo více jak 70 koncertů, které byly hodnoceny nejen posluchači, ale samozřejmě i kritikami:

---

³⁷ POKORA, M. *Josef Páleníček: Pohled violoncellisty: Miloš Sádlo*. 1. vyd. Praha: Edition Supraphon, 1982. str. 74.

³⁸ POKORA, M. *Josef Páleníček: Cestující trio*. 1. vyd. Praha: Edition Supraphon, 1982. str. 28.

Le Journal d´Egypte (Robert Alexandre) – 16. 3. 1960, Káhira: „...České trio ukázalo obdivuhodnou jistotu a velkou bohatost tónu. Slyšeli jsme jeden z nejlepších koncertů tohoto druhu v Káhiře...“³⁹

The Statesman – 24. 3. 1960, Dillí: „...Jako soubor hrají s jemným smyslem pro souhru, individuální umění každého z členů tria má vysokou úroveň. Dobře zvolený program dokazoval jejich umění v interpretaci klasické i romantické hudby jejich vlasti.“⁴⁰

Asahi Evening News (Heuwell Tircuit) – 28. 4. 1960, Tokio: „...Téměř neuvěřitelný je v jejich výkonech smysl pro styl, zdá se, jakoby naprosto přesně věděli, kdy je na místě zdrženlivost a kdy naopak je třeba všechno rozpoutat. Je to pak vyrovnaný večer skutečně komorní hudby.“⁴¹

O necelých deset let později ze souboru odešel Alexander Plocek. Trio se podstatně omladilo příchodem nového člena, jímž se stal houslista nové generace Ivan Štraus. Od roku 1979 pak v triu působil místo Ivana Štrause houslista Jiří Tomášek⁴².

Současné České trio

Současné České trio hraje od roku 1999 v obsazení Dana Vlachová – housle, Milan Langer – klavír, Miroslav Petráš – cello.

Houslistka D. Vlachová studovala na AMU v Praze u profesorky Marie Hlouňové. Jako členka tehdejšího Ars tria navštěvovala komorní třídu svého otce Josefa Vlacha. Koncertovala ve většině zemí Evropy, v USA, v Japonsku a Jižní Korei. Natáčí v rozhlase, v televizi a pro naše i cizí gramofonové společnosti. Vede mezinárodní mistrovské houslové kurzy v Praze i zahraničí, bývá členkou soutěžních porot, např. Kocianovy houslové soutěže, Prague Junior Note, International Music Competition Nagoya.

---

³⁹ KOZÁK, J. a kol. *Českoslovenští koncertní umělci a komorní soubory: České trio* .1. vyd. Praha: Státní hudební vydavatelství, 1964, str. 373.

⁴⁰ KOZÁK, J. a kol. *Českoslovenští koncertní umělci a komorní soubory: České trio* .1. vyd. Praha: Státní hudební vydavatelství, 1964, str. 373.

⁴¹ KOZÁK, J. a kol. *Českoslovenští koncertní umělci a komorní soubory: České trio* .1. vyd. Praha: Státní hudební vydavatelství, 1964, str. 373

⁴² Ústní sdělení, D. V.

Další člen tria, klavírista Milan Langer, patří mezi přední české interprety. Již v šestnácti letech získal první cenu na Smetanovské soutěži v Hradci Králové, v sedmnácti letech pak vyhrál Chopinovskou soutěž v Mariánských Lázních. V průběhu dalších let byl úspěšný na prestižních mezinárodních soutěžích jako je Moskva, Santander, Bolzano, nebo Pražské jaro. Konzervatoř a AMU v Praze studoval u profesorky Valentiny Kameníkové. Během svého studia absolvoval mistrovské klavírní kurzy u Guida Agostiho v italské Sieně a u Františka Raucha ve Výmaru. Pedagogicky působí na Pražské konzervatoři. Rovněž bývá členem porot klavírních soutěží.

Stejně tak pestrý je umělecký životopis violoncellisty Miroslava Petráše. M. Petráš je laureátem mezinárodní soutěže Pražské jaro, finalistou soutěže G. Cassado ve Florencii a vítězem řady národních soutěží, např. O cenu Beethovenova Hradce. Působil jako koncertní mistr Symfonického orchestru FOK, se kterým u nás i na několika turné v USA sólově provedl Dvořákův cellový koncert. Je žákem Saši Večtomova, dlouholetého člena Českého tria. Dnes je profesorem AMU, rovněž působí jako profesor na Pražské konzervatoři a vede mistrovské cellové kurzy⁴³.

V rozhovoru s Danou Vlachovou jsem získala její pohled na počáteční i současné působení tria:

Jaké byly vaše začátky a v jakém složení jste vlastně hráli?

Než jsme převzali název České trio, pracovali jsme pod názvem Ars trio ve složení Martin Ballý – klavír, Jan Páleníček – cello a Dana Vlachová – housle. V době, kdy nám Miloš Sádlo byl ochoten jaksi symbolicky předat tuto štafetu a věnovat nám možnost pokračování, změnil se v našem souboru klavírista. Hráli jsme s Norbertem Hellerem. Ani tato etapa netrvala dlouho a po asi roce a půl jsme požádali o spolupráci Milana Langer. V této sestavě, tzn. M. Langer – klavír, D. Vlachová – housle a Jan Páleníček – cello, jsme hráli necelých šest let.

Stát se pokračovatelem tak významného tělesa není lehký úkol. Jak se to projevilo ve vaší přípravě?

Ještě jako Ars trio jsme často zkoušeli ve vile na Cibulce, kde jsme u Josefa Páleníčka, jednoho z původních členů Českého tria, absolvovali mnoho konzultací a lekcí. Byl zaníceným pedagogem, který nešetřil časem a pracoval

---

⁴³ Ústní sdělení, D. V.

s každým detailem. Samozřejmě znám všechny dostupné nahrávky Českého tria, ale tyto lekce pro mě byly naprosto nezapomenutelné. Stejně intenzivně se nám věnoval i můj tatínek, Josef Vlach, primarius Vlachova kvarteta, a zásadně ovlivnil naše názory na interpretaci.

V tomto složení jste hráli šest let, jak už bylo řečeno. Co následovalo potom?

Později Jan Páleníček, v duchu tradice svého otce Josefa Páleníčka, založil Smetanovo trio a my jsme, já s Milanem Langerem, pokračovali dál pod názvem České trio a požádali jsme o spolupráci Miroslava Petráše.

M. Petráš byl žákem Saši Večtomova a klíčovou etapu Českého tria, kdy byl S. Večtomov jedním z členů, zažil během svým studií v Praze a pak jako jeho asistent. Navíc, Večtomovova škola je mu velice blízká a z jeho interpretace se velice poučil.

Milan Langer je žákem V. Kameníkové, ale myslím si, že během naší spolupráce, protože na zkouškách se zabýváme každým detailem a snažíme se to po komorní stránce dotáhnout na úroveň, která snad může uspokojit posluchače, vycítil náš interpretační styl.

Snažíte se navázat na tradici a pokračovat v duchu původního Českého tria?

Samozřejmě tradice Českého tria a některé její interpretační rysy jsou nenapodobitelné a zásadně je nekopírujeme. Každý si musí najít vlastní cestu jak zaujmout, stejně tak, jak bylo schopno zaujmout původní České trio.

Jaký jste zvolili repertoár?

Co se týče repertoáru, hrajeme všechen obvyklý repertoár pro své obsazení od klasicismu, tedy tria J. Haydna, W. A. Mozarta, L. v. Beethovena, přes velká díla romantická, tria Mendelssohna – Bartholdyho, P. I. Čajkovského, A. Dvořáka, B. Smetany, až k tvorbě soudobé, jako např. trio Viktora Kalabise, trio Jaroslava Krčka, Afrodity Katmeridu, Zdeňka Lukáše, které nám věnoval a má název Trio Boemo.

Věnujete se tedy i hudbě soudobé. Jaký na ní máte názor? Jak se vám taková hudba hraje? A co na to posluchači?

Máme pocit, že soudobá hudba vyjadřuje rysy současné doby a neměla by být ignorována. Když je vhodně vybrána a vhodně zařazena do programu, je velice efektní a velmi dobře přijímána posluchači. Například na Festivalu soudobé hudby v japonské Nagoji, jsme do programu zařadili nejprve Trio Josepha Haydna, pak dílo Viktora Kalabise a po pauze jsme hráli českou hudbu. Musíte obstát v nabídce, musíte hrát něco zajímavého, podle toho, do které oblasti světa se chystáte. Můj tatínek vždycky říkal, že všechno, co člověk, nebo nějaký soubor hraje, musí brát jako záležitost, na které se vždy maximálně angažuje. To znamená, že i když hrajeme hudbu soudobou, nikdo z nás neříká, že se mu ta skladba nelíbí, nebo že se mu do toho nechce. Snažíme se ke všemu přistupovat s chutí a s cílem udělat maximum a vytěžit nejvíce jak pro posluchače, tak pro autora. Přesto naším osobním přáním je hrát co nejvíce romantické hudby, protože klavírní trio není jenom čistě komorní záležitost a v romantické hudbě se hodně sólisticky vyžijeme. Je zapotřebí, aby spolu lidi takřikajíc dýchali a cítili. Sólistické vybavení je samozřejmě nezbytné, jinak by absolutně nikdo při obtížnosti partů a charakteru dané struktury neobstál.

Jakého autora a jaké trio hrajete nejraději?

Naším velikým koníčkem je např. Johannes Brahms, A. Dvořák, nebo P. I. Čajkovskij. Při každém návratu do Japonska jsme žádáni, abychom ve stejných místech opakovali Trio P. I. Čajkovského. Hrajeme ho strašně rádi. Je nesmírně obtížné, ale pořád se v něm něco děje, neustále se mění charakter. Je to úžasná hudba, která nás vždycky vtáhne a dojde. Také jsme měli tu čest několikrát projet Ameriku, speciálně východní pobřeží. Je tam vrstva velikých odborníků, kteří mají hudbu jako hobby, pak také silná vrstva lidí, kteří hudbu vnímají silně jako laici a kteří byli fascinováni Smetanovým triem g moll, protože znali jenom Prodanou nevěstu a mysleli si, že Smetana je náš folklórní skladatel. Tahle mírná nevzdělanost a přitom veliká vstřícnost, nás na našem prvním turné velmi překvapila. V Japonsku jsme často hráli už zmiňované Trio P. I. Čajkovského a hlavně Dvořákovy Dumky. Posluchači reagovali srdečným dojetím. Nikdy bych neřekla, že lidé z opačné strany polokoule budou takto vnímat českou melodiku a rytmiku. Jeden z těchto koncertů přenášela i japonská Státní televize NHK.

A jak je to s publikem u nás?

Také u nás jsou lokality, kde je naprosto úžasné publikum. Faktem ovšem je, že dnešní doba těmito aktivitám, které jsou jakoby navíc a ekonomicky

nevýhodné, nepřeje. V menších městech je to většinou záležitost jedné osoby, která je duchem tamního hudebního života. Je to vždy člověk nesmírně vzdělaný, s kulturním přehledem, který dokáže pečlivě vybrat nejen skladby, ale i interprety, kteří zaujmou a přitáhnou posluchače.⁴⁴

---

⁴⁴ Osobní rozhovor

Současná klavírní tria na české hudební scéně

Jak už bylo řečeno v předcházející kapitole, klavírní tria u nás mají dosti dlouhou a slavnou tradici. K oblíbenému Českému triu se časem přidávaly další soubory, personálně se měnily a z různých důvodů také zanikaly. A jakými komorními soubory tohoto typu se naše země může pochlubit v současné době?

Pozoruhodné množství mladých klavírních trií, která vznikala v devadesátých letech i během nového tisíciletí nenechává nikoho na pochybách, že tato hudba je stále živá. Tyto soubory však často nemají dlouhého trvání. Důvody mohou být různé, nejčastěji se uvádí příliš mnoho angažmá a uměleckých aktivit jednotlivých členů, kvůli kterým na soustředěné zkoušení a koncertní činnost nezbývá dost času.

V různých publikacích a na internetu je možné se dočíst až o 40 různých klavírních triích, která údajně v České republice působí, což je vzhledem k jejich úzkému zaměření poměrně vysoké číslo. Nutno však říci, že zvláště internet je v tomto směru dosti nespolehlivým rádčem. Soubor může dávno přerušit či ukončit činnost, ale informace po něm většinou zůstávají. Někdy je dokonce možné najít i funkční oficiální web rozpuštěného souboru, kde kromě prázdné kolonky s koncerty nic nenaznačuje, že by ukončil svou činnost. Z tohoto důvodu bylo nutné počet zde uvedených trií nějakým způsobem redukovat. Hlavním ukazatelem aktivity či neaktivity souboru je pochopitelně koncertní činnost. Proto budeme uvádět pouze ta klavírní tria, která v letošním roce prokazatelně odehrála alespoň jeden koncert. Jedná se o tyto soubory:

Art trio Praha, Guarneri trio, Kinsky trio, ArteMiss trio, Kubelíkovo trio, Moravské klavírní trio, Orbis trio, Eben trio a Smetanovo trio.

Smetanovo trio

Obsazení:

Housle: Jana Vonášková Nováková

Violoncello: Jan Páleníček

Klavír: Jitka Čechová

Smetanovo trio má velmi bohatou historii. Soubor s tímto názvem založil již roku 1934 legendární klavírista Josef Páleníček s violoncellistou Františkem Smetanou. Současní členové se snaží na tuto tradici navázat. Stejně jako Josef Páleníček vyznávají známou teorii, že úspěch trií závisí zejména na dokonalé sólové kvalitě hráčů. Jelikož tento předpoklad beze zbytku splňují, také čas od času kombinují triová vystoupení se sólovými skladbami. Spolupracují s řadou prestižních orchestrů a na kontě mají mnoho nahrávek. Posledním počinem je nahrávka s díly Mendelssohna a Schuberta z roku 2010.

Jana Vonášková Nováková vystudovala AMU pod vedením Václava Snítily. V soutěži Talent roku 2000 vyhrála roční studium na Royal College of Music v Londýně. Poté získala Orpheus Scholarship a pokračovala ve studiu u Felixe Andrievského. Mnoho soutěží potvrdilo její hráčské dovednosti. S triem hraje od roku 2003.

Jan Páleníček zdědil nadání po svém otci Josefu Páleníčkovi, zakladateli Smetanova tria, který se mu pedagogicky věnoval i v oblasti komorní hudby. Zlomovým momentem v Páleníčkově uměleckém profilování bylo setkání se světoznámým francouzským violoncellistou Paulem Tortellierem. Na AMU ho vedli Saša Večtomov a Miloš Sádlo. Jako sólista vystupoval s mnoha orchestry a působil i jako studiový hráč.

Jitka Čechová byla na AMU studentkou Petera Toperczera. Postgraduální studium absolvovala v Paříži u Eugena Indijce a ve Freiburgu u Vitali Berzona. Komorní i sólová hudba má v jejím životě důležité místo. V současnosti nahrává pro Supraphon kompletní klavírní dílo Bedřicha Smetany na 7 CD nosičů.⁴⁵

Guarneri trio

Obsazení:

Housle – Čeněk Pavlík

---

⁴⁵ FRÖHLICHOVÁ DALIMILA. *Smetanovo trio* [online]. [cit. 2011-05-01]. Dostupné z www: <<http://www.triartmanagement.cz/Soubory/SMETANOVO-TRIO.html>>.

Violoncello – Marek Jerie

Klavír – Ivan Klánský

„Guarneri trio Praha bylo založeno v roce 1986. Patří ke špičkovým klavírním triím klasického charakteru. Již první pozoruhodné úspěchy zajistily triu nejvyšší pozornost mezinárodního hudebního tisku, který ho řadí k předním komorním hudebním souborům právě pro prvotřídní souhru, mimořádnou zvukovou kvalitu a vysokou technickou virtuozitu. Trio hraje dodnes v původním obsazení, což svědčí o vysokých lidských kvalitách hudebníků a jejich pevném vztahu.“

Guarneri trio Praha vystupuje pravidelně na mezinárodních pódiiích a festivalech po celém světě. Z nejnavštěvovanějších zemí můžeme jmenovat Švýcarsko, Japonsko, USA a Kanadu.

Čeněk Pavlík je jedním z nejvýznamnějších současných houslových sólistů v naší zemi. Je laureátem mezinárodních soutěží v Praze a Londýně a žíví ho výhradně koncertní činnost.

Marek Jerie působí jako profesor na Vysoké hudební škole v Lucernu, v oborech violoncello a komorní hudba. Pedagogické činnosti věnuje velikou pozornost.

Ivan Klánský je v českém klavírním světě už dlouhou dobu velikým pojmem. Je profesorem na Akademii múzických umění v Praze a na Vysoké hudební škole v Lucernu. O jeho kvalitách vypovídá i skutečnost, že na obou institutech vede koncertní třídu.

Zatím posledním počinem tohoto tria je CD „Antonín Rejcha – klavírní tria“ vydané 15.4.2011. V repertoáru zaujímá nejvíce položek Beethoven, zastoupení jsou i ostatní mistři klasicismu i romantismu, z českých se objevují Smetana, Suk a Novák.⁴⁶

---

⁴⁶ GUARNERI TRIO. *Guarneri trio* [online]. [cit. 2011-05-01]. Dostupné z www: <<http://www.guarneritrioprague.com/cz-first.html>>.

Kubelíkovo trio

Obsazení:

Housle: Shizuka Ishikawa

Violoncello: Karel Fiala

Klavír: Kvita Bylinská

Trio vzniklo v roce 1992 a do názvu si dalo jméno světoznámého českého houslisty Jana Kubelíka a jeho syna, dirigenta Rafaela Kubelíka. Podnětem pro tento název byl návrat Rafaela Kubelíka do Čech po více než čtyřiceti letech v emigraci. Složením je trio mezinárodní, všichni členové však studovali v Praze. Jako hlavní cíl si vytyčili dokonalou souhru podpořenou kvalitním výkonem jednotlivce, kterou upřednostňují před individualistickým eskamotérstvím.

Soubor se specializuje především na díla českých autorů, ale mají v repertoáru i několik světových jmen (Beethoven, Čajkovskij, Rachmaninov). Ze zahraničních skladatelů si trio oblíbilo především ruské autory. Vystupovalo již ve většině zemí Evropy, Blízkého východu a v Japonsku. Většinu skladeb také vydalo na CD.

Shizuka Ishikawa se na počátku kariéry s úspěchem účastnila prestižní houslové soutěže v Poznani, kde získala druhou cenu. Mnoho cestovala s nejkvalitnějšími orchestry po Evropě i Asii.

Karel Fiala má také na kontě úspěchy ze soutěží a koncerty v mnoha zemích světa. S velkým nasazením se věnuje prosazování českých violoncellových koncertů z období klasicismu.

Kvita Bylinská vystoupila již v jedenácti letech s Lvovskou filharmonií, poté pochopitelně následovaly úspěchy na soutěžích. Od roku 1991 je členkou profesorského sboru na pražské Akademii múzických umění.⁴⁷

---

⁴⁷ KUBELÍKOVO TRIO. *Kubelíkovo trio* [online]. [cit. 2011-05-01]. Dostupné z www: <http://www.sms.cz/kapela/kubelikovo_trio>.

ArteMiss trio

Obsazení:

Housle: Adéla Štajnochrová

Violoncello: Alžběta Vlčková

Klavír: Jana Holmanová

Soubor opět vznikl na pražské AMU, líhni výborných muzikantů, v roce 1995. Upozornil na sebe v roce 1999 třetí cenou ze Stichting Charles Hennen Concours v Holandsku, poté následovaly i další ocenění a mistrovské kurzy. Koncertuje v Čechách i zahraničí a často spolupracuje s komorními orchestry (Tallichův komorní orchestr, Janáčkův komorní orchestr, Karlovarský symfonický orchestr, Komorní orchestr Berg). Velkou část programu tvoří čeští skladatelé, ale objevuje se i Šostakovič či Bernstein.

Adéla Štajnochrová absolvovala AMU ve třídě prof. Petra Messiereura a díky programu Erasmus mohla v této době vyjet na roční výměnný pobyt do londýnské Guildhall School of Music and Drama, který si prodloužila na dva roky. Zde hrála s London Symphony Orchestra. Kromě ArteMiss tria a sólových vystoupení působí i v Talichově komorním orchestru jako koncertní mistryně.

Alžběta Vlčková studovala na AMU ve třídě prof. Miroslava Petráše. Získala několik prestižních ocenění, kurzů a na půlroční stáži v Paříži ji učil Roland Pidoux. Působí jako pedagog na pražské pobočce New Yorkské univerzity.

GONZÁLEZOVÁ IVETA. *Kubelíkovo trio* [online]. [cit. 2011-05-01]. Dostupné z [www:
<http://madrid.czechcentres.cz/cs/program/detail-akce/kubelikovo-trio/>](http://madrid.czechcentres.cz/cs/program/detail-akce/kubelikovo-trio/).

O klavíristce Janě Holmanové se bohužel nepodařilo získat podrobnější údaje, nicméně její dlouholetá činnost v triu ArteMiss prokazuje její schopnosti dostatečně.⁴⁸

Moravské klavírní trio

Obsazení:

Housle: Jiří Jahoda

Violoncello: Miroslav Zicha

Klavír: Jana Ryšánková

V roce 1997 dva členové Státní filharmonie Brno přizvali ke spolupráci Janu Ryšánkovou a tak vzniklo Moravské klavírní trio. Roku 1999 byl na post violoncellisty přijat Miroslav Zicha a v této sestavě funguje soubor dodnes.

Kromě interpretace zavedených skladeb pro klavírní tria je zde snaha o prezentování současné tvorby žijících autorů (Ištván, Kohoutek, Faltus, Zámečník atd.) Soubor několikrát nahrával pro Český rozhlas. Nedílnou součástí jeho činnosti je také spolupráce s operními sólisty.

---

⁴⁸ ČERNÁ ANNA. *ArteMiss trio* [online]. [cit. 2011-05-01]. Dostupné z www: <http://www.arcodiva.cz/index.php?akce=artemis>.

ŠTAJNOCHROVÁ ADÉLA. *Adéla Štajnochrová* [online]. [cit. 2011-05-01]. Dostupné z www: http://www.sms.cz/osoba/adela_stajnochrova.

JOHANOVSKÁ LUCIE. *Alžběta Vlčková* [online]. [cit. 2011-05-01]. Dostupné z www: <http://www.festivalkrumlov.cz/aktualni-rocnik/ucinkujici-2/vlckova>.

Jiří Jahoda studoval JAMU v Brně u prof. Sýkory. V roce 1994 patřil mezi zakládající členy Pražské komorní filharmonie pod dirigentem Jiřím Bělohlávkem. Mimo různé posty v brněnských orchestrech se také věnuje vedení umělecké a reklamní agentury GLOBART.

Miroslav Zicha studoval na JAMU u prof. Havlíka a později u prof. Sádla. Po řadě soutěžních úspěchů působí od roku 1985 jako pedagog na brněnské konzervatoři a také na JAMU.

Janu Ryšánkovou vedl na JAMU prof. Hnáta. Již od dob studií se specializuje na komorní hru. Působí jako docentka na JAMU a je známá jako výtečná korepetitorka, proto je zvána k doprovázení na řadě festivalů (Moravský podzim, Pražské jaro atd.).⁴⁹

Kinsky trio

Obsazení:

Housle - Lucie Sedláková Hůlová

Violoncello – Martin Sedlák

Klavír – Jaroslava Pěchočová

Toto klavírní trio bylo založeno v roce 1998 na pražské HAMU pod vedením prof. Václava Bernáška. Své hudební kvality zlepšovalo na mistrovských kurzech Mariana Lapšanského, Guarneri tria v Německu a Florestan tria v Londýně. Do repertoáru zařazují i skladby pro duo a také spolupracují s dalšími instrumentalisty. Kromě mnoha úspěšných vystoupení u nás vystupuje trio i v zahraničí (Německo, Rakousko, Španělsko, Belgie, Francie, Mexiko, Seychelské ostrovy, USA, Kanada).

Houslistka Lucie Sedláková Hůlová absolvovala Pražskou konzervatoř v roce 1997 pod vedením prof. Dany Vlachové a v roce 2002 AMU u prof. Jiřího Tomáška. Vystupuje i jako sólistka s orchestry či v různých komorních tělesech.

---

⁴⁹ MORAVSKÉ KLAVÍRNÍ TRIO. *Umělecký profil* [online]. [cit. 2011-05-01]. Dostupné z [www: <http://www.moravskeklavirnitrio.estranky.cz/clanky/umelecky-profil/umelecky-profil.html>](http://www.moravskeklavirnitrio.estranky.cz/clanky/umelecky-profil/umelecky-profil.html).

Jedním z velmi úspěšných turné byla cesta po USA, kde se pod taktovkou Jiřího Maláta představila jako sólistka Plzeňské filharmonie. V roce 1997 získala 3. cenu na soutěži Nadace Bohuslava Martinů. Je členkou komorního orchestru Praga camerata.

Martin Sedlák je absolventem Pražské konzervatoře (1997 – prof. Václav Jírovec) a AMU (2002 – prof. Josef Chuchro). Se svou ženou Lucií tvoří České smyčcové duo. Je laureátem Mezinárodní violoncellové soutěže v rakouském Liezenu z roku 1996 (2. cena) a vítězem soutěže Nadace Bohuslava Martinů z roku 1997.

Jaroslava Pěchočová je absolventkou pražské AMU, kde studovala u prof. Ivana Moravce do roku 1998. Na pardubickou konzervatoř k prof. Martinu Hršelovi vstoupila až po maturitě na gymnáziu roku 1994. Již jako konzervatoristka na sebe upozornila vítězstvím v mezinárodní Smetanovské soutěži v Hradci Králové.⁵⁰

Eben trio

Obsazení:

Housle: Roman Patočka

Violoncello: Markéta Kubínová Vrbková

Klavír: Terezie Fialová

---

⁵⁰KINSKY TRIO. *Kinsky trio* [online]. [cit. 2011-05-01]. Dostupné z www: <<http://kinskytrio.sweb.cz/KINSKY%20TRIO%20PRAGUE/ktpczindex.html>>.

NÁRODNÍ DIVADLO. *Martin Sedlák* [online]. [cit. 2011-05-01]. Dostupné z www: <<http://www.narodni-divadlo.cz/Default.aspx?jz=cz&dk=umelec.aspx&ju=13661>>.

BÁLEK JINDŘICH. *Debut: Jaroslava Pěchočová* [online]. [cit. 2011-05-01]. Dostupné z www: <<http://www.muzikus.cz/klasicka-hudba-jazz-clanky/Debut-Jaroslava-Pechocova~12~cerven~2004/>>.

Toto trio vzniklo v roce 2003 pod názvem Puella trio, později se přejmenovalo podle slavného českého skladatele Petra Ebena. Od roku 2005 úzce spolupracuje s Guarneri Triem Prague, u něhož studovalo na škole v Luzernu v roce 2008-2009. Nedá se říci, že by v repertoáru bylo znát nějaké užší zaměření, objevují se jména jako Beethoven, Smetana i Schnittke, Šostakovič či Eben. Po prvním CD z roku 2007 natočilo trio druhé v roce 2009 k nedožitým 80. narozeninám Petra Ebena.

Po studiích na AMU u prof. Ivana Štrause prohluboval Roman Patočka své znalosti na školách v Utrechtu, Lübecku a Berlíně. Jeho činnost je rozsáhlá od spolupráce s předními interprety a orchestry, přes nahrávání pro Český rozhlas, BBC a holandskou či japonskou televizi po reprezentaci ČR na výstavě EXPO 2005 v Japonsku.

O Markétě Kubínové Vrbkové se přes velikou snahu nepodařilo zjistit žádné samostatné informace, pouze jako o součásti Eben tria.

Terezie Fialová se jako potomek hudební rodiny začala od útlého věku věnovat klavíru i houslím a v obou oborech dosáhla vynikajících výsledků. Studovala na AMU u profesorů Klánského a Leichnera. Spolupracuje s mnoha hudebníky, na příklad se svojí sestrou Kristinou Fialovou, s níž společně získaly cenu publika soutěži ve Skotsku.⁵¹

Orbis trio

Obsazení:

---

⁵¹ EBEN TRIO. *Eben trio* [online]. [cit. 2011-05-01]. Dostupné z www: <<http://www.ebentrio.com/CZ/zivotopis.html>>.

PATOČKA ROMAN. *Životopis* [online]. [cit. 2011-05-01]. Dostupné z www: <<http://www.romanpatocka.com/cs/framecs.htm>>.

FIALOVÁ TEREZIE. *Biografie* [online]. [cit. 2011-05-01]. Dostupné z www: <<http://www.tereziefialova.cz/biografie.html>>.

Housle: Petra Vilánková

Violoncello: Petr Malíšek

Klavír: Stanislav Gallin

Toto mladé trio funguje od roku 2008, ale už během roku 2009 se stalo laureátem hned čtyř mezinárodních soutěží což je skutečně unikátní. I přes velké úspěchy a zřejmou kvalitu se trio snaží nadále prohlubovat své dovednosti konzultacemi u předních českých interpretů (Josef Suk, Ivan Klánský, Václav Bernášek, Daniel Veis či Ivan Moravec). V repertoáru najdeme tria vídeňských klasiků, českých skladatelů i Rachmaninova, Šostakoviče či soudobých autorů.

Petra Vilánková se po studiu na hudebním gymnáziu Jana Nerudy a Pražské konzervatoři dostala díky stipendiu na dvouletou stáž na Michigan State University v USA. Je laureátkou soutěží v ČR i USA. Od loňského roku spolupracuje také s Českým nonetem.

Petr Malíšek absolvoval AMU pod vedením prof. Daniela Veise. Nasbíral řadu ocenění a spolupracuje s mnoha komorními i orchestrálními tělesy. Také několikrát nahrával pro Český rozhlas a ČT.

Ruský rodák Stanislav Gallin žije již dlouhou dobu v ČR. Po konzervatoři v Petrohradě nastoupil na AMU do třídy Petera Toperczera. Také je držitelem několika cen a spolupracuje s mnoha soubory.⁵²

Art trio Praha

Obsazení:

Housle – Vlastimil Koblre

Violoncello – Vít Petrášek

---

⁵² ORBIS TRIO. *Orbis trio* [online]. [cit. 2011-05-01]. Dostupné z [www: <http://www.orbistrio.com/otriu/>](http://www.orbistrio.com/otriu/).

Art trio je ze všech činných souborů nejmladší, hrát začalo na jaře roku 2010. „Svým působením však navazuje na mnohem delší koncertní činnost souborů Art trio Bohemia (E. Šilarová a V. Petrášek) a Trio Českého Rozhlasu (V. Koblre).Tři vynikající sólisty s bohatými pódiovými zkušenostmi, přivedla ke spolupráci názorová shoda - a to nejen na poli hudebním, příbuznost hudebního naturelu a především láska ke komorní hudbě, zvláště pak ke klavírnímu triu, které v sobě ideálním způsobem spojuje prvky sólové i komorní interpretace.

Těžiště repertoáru Art Tria Praha leží v oblasti hudby klasicko - romantické, nechybí však samozřejmě ani tvorba autorů 20. století a dokonce i kompozice, které svým charakterem překračují hranice klasické hudby (Piazolla, Moricone, Shallit).“

Vlastimil Koblre studoval na pražské AMU do roku 1997. Absolvoval řadu mistrovských zahraničních kurzů a pět let působil v Sukově komorním orchestru. Od roku 2000 pracuje v Symfonickém orchestru Českého rozhlasu jako koncertní mistr.

Vít Petrášek po konzervatoři v Praze dokončil v roce 2005 studia na Musikhochschule v Luzernu, kde obdržel prestižní ocenění Edwina Fischera. Jako sólista spolupracuje s mnohými soubory – Luzerner sinfonie orchester, Symfonickým orchestrem Českého rozhlasu, Filharmonií Zlín a Košickou filharmonií. Kromě Art tria je členem EpoqueQuartetu a Katrofonie Salzburg.

Eva Šilarová vystudovala též pražskou AMU a koncertní činnost zahájila v roce 1991. Od té doby okouzila svou hrou publikum v mnoha zemích. Vyučuje na konzervatoři v Teplicích i na hudebním gymnáziu Jana Nerudy v Praze.⁵³

---

⁵³ ART TRIO. *Členové* [online]. [cit. 2011-05-01]. Dostupné z www: <<http://www.arttriopraha.cz/>>.

Závěr

Ve své bakalářské práci jsem se snažila zpracovat historii klavírního tria jako komorního ansámblu, jeho vývoj od samých počátků komorní hudby až po současnost, nejnámější a nepoužívanější repertoár pro tento soubor, zmapovat vznik a následnou existenci jednoho z nejvýznamnějších souborů tohoto typu v Čechách Českého tria a alespoň stručně nastínit jeho pokračovatele, klavírní tria působící na české hudební scéně dnes.

Přestože klavírní trio patří mezi mé nejoblíbenější hudební žánry, jsem pravidelným návštěvníkem takto zaměřených koncertů a velkým fanouškem právě Českého tria, musím přiznat, že ještě před vypracováním této práce jsem neměla o samotné historii tria a o historii jednoho z nejvýznamnějších českých komorních ansámbků, velký přehled. Proto pro mne tato práce byla výzvou – postupně jsem se seznamovala s jeho vývojem v jednotlivých obdobích, skladateli, literaturou a zajímavými osobnostmi českého interpretačního světa.

Nutno však říci, že práce tohoto rozsahu nemůže zcela vyčerpávajícím a detailním způsobem obsáhnout vše, co se tak obsáhlého tématu týká. Na detailní studium a porovnání většiny pramenů by bylo potřeba mnoho měsíců soustavné práce, jejich následné porovnání by však často nepřineslo zcela objektivní výsledky. Mnohá fakta z historie zejména Českého tria se předávala pouze ústně a nebyla nikterak písemně doložena. Taktéž svědectví bývalých členů ohledně činnosti souboru byla mnohdy rozdílná, někdy i protichůdná.

Pevně věřím, že si komorní hudba v Čechách zachová svoji tradici a najde si své místo i u mladých českých interpretů, kteří ji budou nadále rozvíjet.

Bibliografie

Prameny

Autentický rozhovor s Danou Vlachovou ze dne 10. dubna 2011, Praha

Rozhlasový pořad Akademie, Český rozhlas Vltava, redaktor Rafael Brom, 4. 5. 2005 (D. Vlachová – soukromý archiv)

Literatura

ŽÍDEK, František. *Čeští houslisté tří století*. Praha : Panton, vydavatelství Českého hudebního fondu, 1979. 350 s. 35-575-79.

MICHELS, Ulrich. *Encyklopedický atlas hudby*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2002. 612 s. ISBN 80-7106-238-3.

KOZÁK, Jan, et al. *Českoslovenští koncertní umělci a komorní soubory*. Praha : Státní hudební vydavatelství, 1964. 484 s. 02-063-64.

JARKA, V. H., et al. *Poslouchejte s námi : čtení o hudebních skladbách*. Praha : Státní hudební vydavatelství, 1961. 556 s. H 3271.

STEIN, Franz A. *Verzeichnis des Kammermusikwerke von 1650 bis zur Gegenwart*. Bern : A. Francke AG Verlag, 1962. 120 s. 104729.

SMOLKA, Jaroslav, et al. *Dějiny hudby*. Brno : TOGGA agency ve spolupráci s Českým hudebním fondem o. p. s., 2001. 657 s. ISBN 80-902525-3-2.

MIHULE, Jaroslav . *Martinů : osud skladatele*. 1. vydání. Univerzita Karlova v Praze : Karolinum , 2002. 628 s. ISBN 80-246-0426-4.

POKORA, Miloš. *Josef Páleníček*. 1. vydání. Praha : Edition Supraphon, 1982. 92 s. H 6694.

BŘEŠŤÁK, Václav. *Poznáváme komorní hudbu*. 1. vydání. Praha : Státní hudební vydavatelství, 1963. 108 s. H 3678.

ROLLAND, Romain. *Život Beethovenův : Životopisná studie*. 2. vydání. Praha : Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1956. 445 s.

Internetové zdroje

FRÖHLICHOVÁ DALIMILA. *Smetanovo trio* [online]. [cit. 2011-05-01]. Dostupné z www: <<http://www.triartmanagement.cz/Soubory/SMETANOVO-TRIO.html>>.

GUARNERI TRIO. *Guarneri trio* [online]. [cit. 2011-05-01]. Dostupné z www: <<http://www.guarneritrioprague.com/cz-first.html>>.

KUBELÍKOVO TRIO. *Kubelíkovo trio* [online]. [cit. 2011-05-01]. Dostupné z www: <http://www.sms.cz/kapela/kubelikovo_trio >.

GONZÁLEZOVÁ IVETA. *Kubelíkovo trio* [online]. [cit. 2011-05-01]. Dostupné z www: <<http://madrid.czechcentres.cz/cs/program/detail-akce/kubelikovo-trio/>>.

ČERNÁ ANNA. *ArteMiss trio* [online]. [cit. 2011-05-01]. Dostupné z www: <<http://www.arcodiva.cz/index.php?akce=artemis>>.

ŠTAJNOCHROVÁ ADÉLA. *Adéla Štajnochrová* [online]. [cit. 2011-05-01]. Dostupné z www: <http://www.sms.cz/osoba/adela_stajnochrova>.

JOHANOVSKÁ LUCIE. *Alžběta Vlčková* [online]. [cit. 2011-05-01]. Dostupné z www: <<http://www.festivalkrumlov.cz/aktualni-rocnik/ucinkujici-2/vlckova>>.

MORAVSKÉ KLAVÍRNÍ TRIO. *Umělecký profil* [online]. [cit. 2011-05-01]. Dostupné z www: <<http://www.moravskeklavirnitrio.estranky.cz/clanky/umelecky-profil/umelecky-profil.html>>.

KINSKY TRIO. *Kinsky trio* [online]. [cit. 2011-05-01]. Dostupné z www: <<http://kinskytrio.sweb.cz/KINSKY%20TRIO%20PRAGUE/ktpczindex.html>>.

NÁRODNÍ DIVADLO. *Martin Sedlák* [online]. [cit. 2011-05-01]. Dostupné z www: <<http://www.narodni-divadlo.cz/Default.aspx?jz=cz&dk=umelec.aspx&ju=13661>>.

BÁLEK JINDŘICH. *Debut: Jaroslava Pěchočová* [online]. [cit. 2011-05-01]. Dostupné z www: <<http://www.muzikus.cz/klasicka-hudba-jazz-clanky/Debut-Jaroslava-Pechocova~12~cerven~2004/>>.

EBEN TRIO. *Eben trio* [online]. [cit. 2011-05-01]. Dostupné z www: <<http://www.ebentrio.com/CZ/zivotopis.html> >.

PATOČKA ROMAN. *Životopis* [online]. [cit. 2011-05-01]. Dostupné z www: <<http://www.romanpatocka.com/cs/framecs.htm>>.

FIALOVÁ TEREZIE. *Biografie* [online]. [cit. 2011-05-01]. Dostupné z www: <<http://www.tereziefialova.cz/biografie.html>>.

ORBIS TRIO. *Orbis trio* [online]. [cit. 2011-05-01]. Dostupné z www:
<<http://www.orbistrio.com/otriu/>>.

ART TRIO. *Členové* [online]. [cit. 2011-05-01]. Dostupné z www: <<http://www.arttriopraha.cz/>>.

Přílohy

Historické obsazení Českého tria

1897 – 1898	Vilém Kurz Bohuslav Lhotský Bedřich Váška
1899 – 1903	Karel Hoffmeister Štěpán Suchý Bedřich Váška, Jan Burian (od r. 1900), Artur Krása
1905 – 1908	František Veselý Alexandr Synek Karel Kopecký
1920 – 1926	Otakar Pařík Bohuslav Šich Oldřich Jiroušek, Václav Kefurt
1923 – 1925	Vladimír Polívka Jan Gregor Oldřich Jiroušek
1936 – 1945	Jan Heřman Stanislav Novák Ladislav Zelenka
1934 – 1939	Smetanovo trio Josef Páleníček Alexandr Plocek František Smetana, Josef Šimandl, Miloš Sádlo
1945 – 1956	Josef Páleníček Alexandr Plocek Miloš Sádlo
1956 – 1962	Josef Páleníček

	Alexandr Plocek Saša Večtomov
1962 – 1979	Josef Páleníček Ivan Štraus Saša Večtomov, Miloš Sádlo
1979 – 1990	Josef Páleníček Jiří Tomášek Saša Večtomov
1982 – 1992	Ars trio Zdeněk Páleníček, Martin Ballý (od r. 1983) Dana Vlachová – Páleníčková Jan Páleníček
1992 – 1994	České trio Norbert Heller Dana Vlachová – Páleníčková Jan Páleníček
Od r. 1999	Milan Langer Dana Vlachová Miroslav Petráš